

**T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI**

YENİ ASSUR KRALLIĞI'NDA HAREMAĞALARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Muhammed Onur ÖZTÜRK

HAZİRAN/2019

**T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI**

YENİ ASSUR KRALLIĞI'NDA HAREMAĞALARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Muhammed Onur ÖZTÜRK

DANIŞMAN

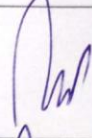
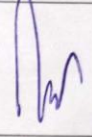

Dr. Öğr. Üyesi İsmail COŞKUN

HAZİRAN/2019

KABUL VE ONAY SAYFASI

KABUL VE ONAY SAYFASI

Muhammed Onur ÖZTÜRK tarafından hazırlanan “YENİ ASSUR KRALLIĞI'NDA HAREMAĞALARI” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Arkeoloji Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi İsmail COŞKUN Arkeoloji, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/ onaylamıyorum	
Başkan : Dr. Öğr. Üyesi İsmail COŞKUN Arkeoloji, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/ onaylamıyorum	
Üye : Dr. Öğr.Üyesi Sabahattin ERDOĞAN Arkeoloji, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/ onaylamıyorum	
Üye : Dr. Öğr.Üyesi Nilgün COŞKUN Arkeoloji, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/ onaylamıyorum	
Yedek Üye : Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Yedek Üye : Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Tez Savunma Tarihi:	21/06/2019
Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini ve imzaların sahiplerine ait olduğunu onaylıyorum. Doç. Dr. Bekir KOÇLAR Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü	

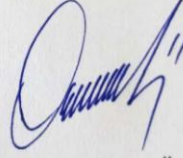
ETİK BEYAN SAYFASI

ETİK BEYAN SAYFASI

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Muhammed Onur ÖZTÜRK

11.06.2019

Yüksek Lisans Tezi

Muhammed Onur ÖZTÜRK

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
HAZİRAN/2019
YENİ ASSUR KRALLIĞI'NDA HAREMAĞALARI

ÖZET

Tez çalışmamızda buluntularına rastlanan Haremağalarıyla ilgili betimlemelerin değerlendirilmesi yapılmıştır. Haremağaları ile ilgili bilgileri yazılı kaynaklardan ve tasvirli sanat eserlerinden edinmekteyiz. Bu bilgiler ışığında haremağalarının birçok görevinin olduğunu da anlamaktayız.

Haremağalarının işlendiği konular, çoğunlukla saray kabartmaları ve mühürler üzerinde gösterilmiştir. İşlenen konular bütünlüğüne bakıldığı zaman Haremağaları kimi zaman kral ile beraber görülürken kimi zaman tek başına görülmektedir.

Yeni Assur döneminde Haremağalarının gösterildiği betimlemeler genellikle III. Şulmanu- aşerid (MÖ 858-824), III. Tiglat- Pileser (MÖ 745-727), Şarrukin (MÖ 721-705), Sin-ahhe- riba (MÖ704-681) dönemine aittir. Assur görsel sanatları dışında Haremağaları birçok yazılı metinde karşımıza çıkmıştır. Bu yazılı metinlerde Haremağalarının Assur Krallığı içindeki önemleri de anlaşılmaktadır.

Urartu ve Geç Hitit dönemlerine ait mühürlerde Yeni Assur özellikli görsel verilere ve benzer sahnelere bakıldığında Yeni Assur, Urartu ve Geç Hitit arasındaki ilişkiyi görmek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Haremağaları, Baş Hadım, Harem, Yeni Assur, Urartu, Geç Hitit.

Sayfa Sayısı: 151

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi İsmail COŞKUN

Master's Thesis

Muhammed Onur ÖZTÜRK

VAN YÜZÜNCÜ YIL UNIVERSITY

INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES

JUNE/2019

EUNUCHS IN NEO ASSYRIAN KINGDOM

ABSTRACT

In our master's thesis the descriptions of the eunuches are evaluated. The information related to the eunuches are obtained from written sources and depicted artworks. In the light of these information it's understandable that eunuches have many duties.

The representation of eunuches topicalized mostly on the palace reliefs and stamps. According to these illustrations the eunuches seen sometime together with a king and sometime alone.

The demonstrations of eunuches in Neo Assyrian Period generally belong to the period of III Sulmanu Aserid (858-824 BC), III Tiglat – Pileser (745-727 BC), Sarrukin (721-705 BC), Sin-ahhe-Riba (704-681 BC). Apart from Assyrian visual arts the eunuches come to the surface in many written texts. In these written texts the importance of eunuches are also understandable.

It is possible to see the relation between the Neo Assyrian, Urartu and Late Hittite when we look at the stamps of Urartian and Late Hittite with visual feature of similar Neo Assyrian scenes

Key Words : Eunuchs, Chef Eunuchs, Harem, NeoAssyrian, Urartu, Late Hittite.

Quantity of Page: 151

Supervisor: Asst. Prof. Dr. İsmail COŞKUN

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iiiv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR DİZİNİ.....	vii
ÖNSÖZ.....	viii
GİRİŞ	1
1.YENİ ASSUR SİYASİ TARİHİ	4
2. YENİ ASSUR KRALLIĞI'NDA HAREMAĞALARI	11
2.1. Yeni Asur Dönemi Yazılı Metinlerine Göre Haremağaları	11
2.2. Yeni Asur Dönemi Görsel Sanatlarına Göre Haremağaları	15
2.2.1. Kral'a Şemsiye Tutan Haremağaları	15
2.2.2. Kral'a Yelpaze Tutan Haremağaları.....	16
2.2.3. Mobilya ve Çanak(Kap) Taşıyan Haremağaları.....	20
2.2.4. Av Sahnelerinde Görülen Haremağaları.....	21
2.2.5. Kral'ın Yanında Duran ve Malzemelerini Taşıyan Haremağaları	22
2.2.6.Sayım ve Kontrol Yapan Haremağaları.....	23
2.2.7. Diğer Haremağaları	24
DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	27
KAYNAKÇA.....	32
HARİTALAR VE ŞEKİLLER LİSTESİ.....	35
KATALOG.....	38
HARİTA VE ŞEKİLLER.....	92
ÖZGEÇMİŞ	
ORJİNALLİK RAPORU	

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar

Cm.

Env.

Fig.

Kat.

M.

MÖ

Res.

SAA

Şek.

Lev.

Vb.

Vs.

Açıklamalar

Santimetre

Envanter

Figür

Katalog

Metre

Milattan Önce

Resim

Asur Devlet Arşivi

Şekil

Levha

Ve benzeri

Vesaire

ÖNSÖZ

Yeni Assur Krallığı, Mezopotamya bölgesinde MÖ 1. bin yılda Assur Krallığı'nın üçüncü evresi olarak karşımıza çıkmaktadır. Erken Assur, Orta Assur ve Yeni Assur Dönemleri olarak literatürde geçen dönemlerin imparatorluk evresi Yeni Assur Dönemi olarak bilinmektedir. Bu döneme Assur Devletinin imparatorluk seviyesine ulaşması nedeniyle en başarılı dönem olarak tanımlanmaktadır. Mezopotamya'nın MÖ 3. binden sonraki dönemde kent devletlerinden merkezi devlete ve imparatorluğa gelmesi kendisine özgü karakteriyle örtüşmektedir.

Assur Devleti MÖ 1. bin yılda Yeni Assur Devleti sürecine girmesi II. Assur-Nasirpal ile başlar. III. Tiglat-Pileser ve II. Sargon ile imparatorluk seviyesine ulaşmak amaçlı düşünceler başlayarak bu dönemlerde düzenli ordu kurulduğu varsayılmaktadır. Haremağaları ile ilgili bilgileri yazılı kaynaklardan ve tasvirli sanat eserlerinden edinmekteyiz. Bu bilgiler ışığında haremağalarının birçok görevinin olduğunu anlamaktayız.

Yüksek Lisans Tezimizde Yeni Assur Devletinin kısa bir siyasi tarihi incelenmiştir. Ana konumuzu oluşturan Haremağalarının görevleri ve Assur Krallığı içindeki önemleri incelenerek değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Tez konusunun seçimi, yazımı aşamasında ve kaynak taramasında hep yanımda olan yardımlarını esirgemeyen, tüm yüksek lisans sürecinde kütüphanesini açan ve destekleriyle bana ışık olan başta Danışman Hocam, Dr. Öğr. Üyesi İsmail COŞKUN hocama ve değerli hocam Prof. Dr. Rafet ÇAVUŞOĞLU'na, bu süreçte manevi olarak yanımda olan değerli hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Sabahattin ERDOĞAN, Arş. Gör. Erdal POLAT ve Öğr. Gör. Cem HAYDAROĞLU'na, yine bu süreçte bana destek olan Yenal SÜRÜN ve Erdal ÖZGÜNER'e teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak her daim yanımda olan aileme, desteklerini eksik etmeyen, tezimle ilgilendiğim zamanlarda anlayışını esirgemeyen Eşim Elif ÖZTÜRK'e teşekkürlerimi sunarım.

Muhammed Onur ÖZTÜRK

VAN/2019

GİRİŞ

Assur tarihinin son dört yüz yıllık evresi (MÖ 1000-612) “Yeni Assur Dönemi” olarak bilinmektedir. Assur Krallığı, merkez olarak bugünkü Kuzey Irak coğrafyasında kurulmuştur. Ancak Assur krallarının izlemiş olduğu genişleme politikası çerçevesinde krallık tüm Aşağı ve Yukarı Mezopotamya, Batı İran, Suriye, Doğu Akdeniz ve hatta Anadolu’ya; Çukurova ve Toroslar’a değin egemen ve güçlü bir imparatorluk haline gelmiştir. Bu kadar geniş bir coğrafyaya egemen olan Yeni Assur Krallığı, aynı zamanda MÖ 1. binde Yakındoğu’nun da önemli ve büyük güçlerinden biri olmuştur. Nitekim Assur Krallığı bu gücünü politik, ekonomik ve dini alanlar da göstermiştir. Bunların yanı sıra Assur Krallığı mimari ve sanat alanında önemli gelişmeler kaydetmiştir. Assur Krallığı’nın en önemli özelliklerinden biri krali, dini, ekonomik ve siyasi yaşamına dair gelişmeleri devlet diliyle hem yazılı kaynaklarına hem de tasvirli eserlerine yansıtmasıdır. Böylelikle bu krallıkla ilgili önemli veriler elde edilmektedir.

MÖ 1. Binde Önasya uygarlıkları içinde önemli bir yeri olan Yeni Assur Krallığı’nda, başında kralın olduğu büyük bir bürokratik sınıf mevcuttur. Bu sınıf devlete bağlı bölgesel yönetimler dışında doğrudan Yeni Assur kralından emir almaktaydı. Ayrıca, Yeni Assur Krallığı toplum yapısı içerisinde bir hiyerarşinin de olduğu bilinmektedir. Yeni Assur Krallığı’nda söz konusu sınıf içerisinde haremağalarının önemli bir yerinin olduğunu dönemin yazılı kaynakları ve tasvirli eserlerinden anlamaktayız.

Çalışılan eserler daha önce yayımlanan eserlerden oluşmaktadır. Yayımlanmamış eserler çalışma dahilinde değildir.

Tezimizin materyallerini duvar kabartmaları, fildişi plaklar, tunç kapı kabartmaları, silindir mühürler gibi görsel sanat eserleri oluşturmaktadır.

Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisans üstü eğitim-öğretim programları tez yazım kurallarına uygun olarak yazılmıştır.

Tespiti yapılmış olan 54 eser içinde eserlerin tümü kataloglanmıştır. Kataloglama yapılırken Yeni Assur Krallığı’nda görünen sahneler işlenmiştir.

Katalog Şablonu aşağıdaki gibi yapılmıştır.

Katalog No :
Adı :
Dönemi :
Cinsi :
Buluntu Yeri :
Ölçüleri :
Nerede :
Şekil No :
Resim No :
Sahne :
Yayınlar :
Tanımı :

Aynı zamanda katalogun sağ köşesinde, işlenen sahnelerin birer küçük resmi yerleştirilmiştir.

Tez çalışmasının birinci bölümünde Yeni Assur Krallığı'nın imparatorluk dönemine girmesiyle birlikte topraklarını genişletmesi ve Assur krallarının siyasi tarihinden bahsedilmiştir.

Tez çalışmasının ikinci bölümünde yazılı ve görsel veriler taranarak Haremağaları ile ilgili bilgiler toplanmıştır. Görsel sanat eserlerine göre incelenen haremağaları kendi içerisinde gruplanarak, ayrı başlıklar halinde yazılmıştır.

Çalışmamızda, Yeni Assur Krallarından II. Adad-nirari'den (MÖ 911-891) Aşşur-ban-apli (MÖ 668-627) Dönemi'ne kadar olan süreci kapsayan yazılı metinler incelenerek haremağalarının geçtiği metinler verilecektir. Yine çalışmanın bir diğer amacı, tasvirli eserlerde haremağaları ile ilgili betimlenmiş sahneleri değerlendirmektir. Böylelikle Yeni Assur Krallığı'nda bürokratik sınıf içerisinde

haremağalarının yeri ve önemi belirlenmeye çalışılacaktır. Yine bir diğer amaç ve hedefimiz de arkeolojik veriler ışığında haremağalarının ordu, yönetim ve dindeki önemleri, rol aldıkları görevler, giyim kuşamları, kendi aralarındaki statü farkı, Assur toplumunda diğer insanlardan ayrılan yönleri, harem ünitesindeki rol ve görevleri ile hadımlık gibi konulara açıklık getirmektir.

Yeni Assur Krallığı, yayılım alanı içerisinde birçok kent inşa etmiştir. Bu merkezlerin birçoğunda bugüne kadar arkeolojik kazılar yapılmış ve halen devam edenler de bulunmaktadır. Yapılan ve devam eden arkeolojik kazılar neticesinde yazılı kaynaklar ile birlikte küçük buluntular da ele geçmiştir. Ayrıca yapılan bilimsel çalışmaları da Yeni Assur'un sosyo-kültürel yaşamına önemli bir katkı sağlayan yontular, kabartmalar ve duvar resimleri de tespit edilmiştir.

Dönemin hem yazılı kaynakları hem de tasvirli eserleri birçok konunun yanı sıra haremağaları ile ilgili de önemli ve detaylı veriler sunmaktadır.

Bilindiği üzere Mezopotamya'da egemenlik kurmuş olan Yeni Assur Devletinin çağdaşı Geç Hitit ve Urartular ile iletişimleri de bulunmaktadır. Nitekim bu iletişimin uygarlıkların sanatına yansıdığı bilinmektedir. Yeni Assur ile çağdaşları Urartu ve Geç Hititler ile bir karşılaştırılmanın yapılması öngörülmektedir. Böylelikle birçok alanda etkileşimlerin olduğu bu üç devlet arasında haremağalarının yerinin de belirlenmeye çalışılması tezimiz açısından önem arz etmektedir. Yapacağımız tez çalışması yukarıda belirtilen eksikliklerin giderilmesi açısından önemlidir.

1.YENİ ASSUR SİYASİ TARİHİ

MÖ 1. binyılda Yakın Doğu'nun süper gücü olan Assur Devleti, Sami kökenlidir. Geçmiş MÖ 2. binyılın başlarında Orta Dicle havasındaki küçük ticaret kenti Assur' a (Kal'at Şergat) uzanan devletin merkezi Kuzey Mezopotamya olarak bilinmektedir. Assurlu tüccarlar, başta Kayseri yakınındaki Kaniş (Kültepe) olmakla beraber Anadolu'ya yayılmış, günümüzde Kuzey Irak'ı kapsayan bu küçük devlet MÖ 14.- 13. yüzyıllarda kısmen Mitanni egemenliği altında bölgesel bir güç haline dönüşmüştür. Mitanni'ye son veren Kral I. Şulmanu- aşerid (MÖ 1274-1245) zamanında yayılım alanı, Hitit Ülkesinin sınırı kabul edilen Fırat'a kadar genişlemiş ve Yakındoğu'da tek söz sahibi kudretli bir hükümdarlık olarak parlayışları MÖ 10. Yüzyıl ortalarından sonraya tarihlenmişti (Özyar,2005: 46).

Asur Devleti siyasi tarihi kendi içerisinde “Erken, Orta ve Yeni Assur” dönemleri olmak üzere üç ana bölümde incelenir. Postgate, Yeni Asur Dönemini, II.Asurnasirpal (MÖ 883-859) zamanında artmaya başlayan fetihlerle birlikte başlatır (Postgate, 1979: 193, 194). Bedford, ise Yeni Asur Dönemini, Kral II. Assurdan (MÖ 934-912)'ın hakimiyet yıllarından başlatır (P. R. Bedford, 2009: 30 vd.). II. Asurnasirpal (MÖ 883-859) dönemine ait metinlerde, kralın Anadolu'ya yaptığı birçok seferden bahsedilmektedir (P. Bedford, 2001: 14; Sever, 1987: 424 Kol. II, st. 087 vd., s. 365-370, Kol. III, st. 064-077).

MÖ 3. binyılın sonlarından başlayarak küçük topluluklar halindeki hayata son verip devletli toplum ve daha sonrasında ise imparatorluk dönemine geçen Assur Devleti, kendine has bir yapıya sahiptir. Assur Devleti'nin gelişmişlik derecesine ulaşmasına belirli olguların da sebep olduğunu söyleyebiliriz. Bu olguların başında, kurulma döneminde ilk olarak fetih olgusunun önemli bir unsur olması sayılabilir. Nitekim Assur'un göçebe yaşam karakteri de bir diğer önemli unsurdur. Daha sonraki dönemlerde ise Erken Assur ve Orta Assur dönemlerinde fethetmenin yanı sıra ticaret olgusunun fetih dışında daha ön planda olduğu anlaşılmaktadır. I. Şamsi-Adad zamanında bölgesel devlet düzeyine ulaşan Assurlar, sonrasında devletli toplumun özelliklerini almaya başlar. I. Salmanassar, Tukulti-Ninurta ve I. Tiglat-

Pileser dönemlerinde ise imparatorluk dönemine geçişin temelleri atılmaya başlanmıştır (Bedford, 2009: 30 vd.).

Dönem özelliklerine ve uygulanan politikalara göre bazen gerilemeler yaşamış Assur Devleti, MÖ 1. binyılda Yeni Assur olarak adlandırılan dönemde imparatorluk dönemine girmişlerdir. II. Assur-Nasirpal'le başlayan dönem, III.Tiglatt-Pileser ve II. Sargon'la devam eden bir süreç izlemiş ve bu dönemlerde yayılmacı bir imparatorluk ideolojisi gelişmeye başlamıştır. Siyasi, ekonomik ve ideolojik alanlarda yayılım gösteren Assur, bunların yanında askeri olarak da başarı sağlamıştır. Askeri alanda yapılan gelişmeler sonucunda da gelişkin bir ordu kurmuştur. Assur Krallığı, öncelikle devletli toplum ve daha sonrasında imparatorluk sürecine geçmesinde başta kralların askeri ve siyasi kabiliyeti, sonrasında ise uygulanan politikalar önemli yer almaktadır (Postgate, 1979: 193, 194).

MÖ 900'lere gelindiğinde Aramiler, Kuzey Mezopotamya, Suriye ve Güneydoğu Anadolu'da Bit Adini, Bit Zamani, Bit Agusi gibi adlar taşıyan birçok hanedanlık kurarak yaşamlarını sürdürmeye devam etmişlerdir. Assur kralları saltanatlarını Kuzey Irak'taki Assur ve Ninive (Koyuncuk) gibi kentlerde sürdürmekteydi. MÖ 883'te Assur tahtına II. Aşur-Nasir-Apli (MÖ 883-859) geçmiştir.Yeni bir kalkınma dönemi sayılabilecek bu zamanda Assur orduları her yıl düzenlenen seferlerle hızlı bir biçimde kuzeyde Toros eteklerinden, güneyde Babil'e, Batı da Akdeniz kıyılarından Doğu'da Zagroslara ulaşmıştır (Özyar ,2005: 48). Genişleyen ülke topraklarının etkili şekilde yönetimi için gerçek anlamda bir eyalet sistemi kurulmuştur. Sayıları artırılan yeni idari merkezler surlarla güçlendirilerek valiler atanmıştır. MÖ 879'da devletin merkezi Assur ve Ninive gibi başkentlerden bir yenisine taşınmıştır (Özyar, 2005: 48).

II. Asurnaspiral (MÖ 884-859) V. Salmanasar (MÖ 727-722) zamanlarını içine alan 150 yılı aşkın çağda başlamış olan Assur'un güçlenme ve yayılması, aradaki duraklamalar bir yana bırakılacak olursa, yine bir süreklilik arz etmektedir (Sever,1987 :424). II Tukulti- Ninurta (MÖ 890-884)'dan sonra oğlu II.Asurnasirpal, Doğu Anadolu'daki Nairi ülkeleri ve Urartu Devleti ile, Güneydoğu Anadolu'daki Haphi, Muski ve Kudmui gibi beyliklerle mücadele etmiş, yukarı Dicle nehri ile Fırat nehri arasındaki toprakları Assur idaresi altına almıştır (Sever,1987 :424).

II. Asurnasirpal, kendisinden önce tahta geçmiş olan diğer krallardan farklı olarak Anadolu'da farklılık göstermiştir. Tahta çıkışının ilk yıllarında(MÖ. 884), Assur'un doğusundaki bölgelere yaptığı seferden sonra aynı yıl içinde Ninive'den ayrılarak Atkun, Ushu, Pilazi ve bu şehirlerin etrafındaki 20'ye yakın şehri ele geçirdiğini, buradan Dicle nehrini geçerek Kudmuh kentine geldiğini söylemiştir(Sever, 1987: 424).

“Dicle nehrin geçtim, (buradan) Kudmuh memleketine yaklaştım... Şehir kapısı önüne bir sütun diktim. İsyan eden bütün büyüklerin derilerini yüzdüm. Onların derileri ile bu sütunu örttüm. Bir kısmını sütunun içine gömdüm. Bir kısmını kazığa çaktım. Bazılarını sütun etrafında kazıklara bağladım. Bir çoğunun derilerini de ülkemin sınırları içinde yüzdüm. Onların derilerini surlara serdim. Etlerini dilim dilim (parça parça)kestim”(Sever, 1987: 424).

Başka iki metinde de :

- 1) *“ Dicle nehrini geçtim, Kummuş memleketine girdim... Kasiari dağlarım aşım,ikinci defa Nairi ülkesine girdim.”*
- 2) *“Fırat nehrini taşkın olduğu bir zamanda, koyun derisinden yapılmış tulumlarla geçtim, Kargamış ülkesine yaklaştım. Hatti ülkesinin kralının haracını aldım. Kargamış şehrinin harp arabalarını ve süvarilerini (ve) piyadelerini esir aldım. Bütün ülkelerin kralları huzuruma geldiler (ve) ayaklarına kapandılar.”* Diye bahsetmektedir.

Yukarıdaki metinlerde adları verilen Güney-Doğu Anadolu ve Suriye'deki bazı devletler, Assur Krallığı için tehlike teşkil etmekte ve bunlar arasından özellikle MÖ 1200 yıllarında Hitit İmparatorluğu'nun yıkılmasıyla Anadolu'nun güneydoğusundaki bölgede kurulmuş olan Geç Hitit Devletleri sayılmaktadır (Sever,1987:425).

Assur Kenti'nin belgelerde adının çok geçmediğini görmekteyiz. Aramiler, Assur Devleti'nin yıkılmadan önceki başkentinin adını Ninive olduğunu bildikleri halde yerel geleneği takip ederek Yukarı Zap ve Dicle arasındaki bölgeyi,Athor, Yunanlar Aturia olarak adlandırmışlardır. Ptolemaeus'un Coğrafya'sında Assur'un

anlamı tüm eyaleti kapsayacak şekilde genişlemiş ve Babil, Mezopotamya ve İran dışındaki bölgeyi MÖ yaklaşık 1500 yıllarında “Assur” adı altında göstermiştir. (Taş, 2008: 51)

Çölün ortasındaki bir cennet görünümünde olarak nitelendirilen Assur Şehri, Dicle boyunca Aşağı Zap Nehirleri aracılığıyla bağlantı yollarına yönelmektedir. Buranın çok yakın çevresi dışında Assur Ülkesi’ne giden doğal bir hinterlandı yoktur. Bu yüzden de tüm çivi yazılı belgelerde burası *matAssur* / Assur Ülkesi adıyla anılmıştır, Gutiler Dönemi dışında bir bölge adı olarak değil bir ülke adı olarak kalmıştır. Assur Devleti’nin siyasi hâkimiyetinin bölgesel anlamda yayılması ile birlikte Assur kavramı da buna bağlı olarak daha geniş bir bölgeyi ifade eder duruma gelmiştir (Taş, 2008: 52)II. Sargon 705 yılında ölümünden sonra oğlu Sanherib’e gelen vergiler, savaş ganimetleri ile zengin bir imparatorluk bırakılmıştır. Sanherib (705-761) de devlet yönetiminden ve dış politikalardan anlayan bir kral oğlu olarak tahta geçmiş, geçer geçmez ise ayaklanmalar başlamıştır(Sever, 1993: 107). Sanherib ise bu baskı ve ayaklanmalara kendi benliklerini kaybetmemek için karşı çıkarak ayaklanmaya karışan tüm halkı yenmeyi başarmış ve halk önderlerini öldürmüştür. Bundan sonraki zamanlarda ise Assur kökenli olmayan tüm halka, etnik gruplara ağır bir baskı uygulamaya başlamıştır.

Sargon’un ölümü Assur’un batı kısmında da ayaklanmalara yol açmış, Suriye ve Filistin’deki Aşkalon, Biblos, Sidon gibi kent devletler Assur hegemonyasına karşı Mısır’ın desteğine güvenerek bir mücadele içerisine girmişlerdir.

MÖ 701’de Sanherib ordusunun başına geçerek batıya doğru sefer düzenlemiş Sidon kralı Kıbrıs’a kaçmış, Aşkalon kralı ise yakalanarak kazığa çakılmıştır(Sever, 1993: 109). Sanherib bu iki devletin başına kendine bağlı yerel soylular getirmiştir.

Sanherib’in oğlu’nun ölümünden iki yıl geçtikten sonra MÖ 689 yılının yazında Elam kralına felç inmiş, Sanherib bundan yararlanarak Babil üzerine yürümüş ve savaş stratejisi ile Babil’i ele geçirmiştir (Sever, 1993: 111). Babil’in nasıl yerle bir edildiğini ve halkın nasıl katledildiğini anlatan Sanherib’in yıkımından sonraki bu yazısından anlamaktayız.

‘‘Kentin alanlarını boğazladığım insanların cesetleriyle doldurdum. Kenti ve evleri yaktım, yıktım; temelinden çatısına kadar parçaladım. Tuğla ve kerpiçten tapınak kulelerini, tapınakları ve tanrıları yerle bir ettim. Fırat’tan kentin ortasına kanallar kazdırıp , kente sular akıttım. Gelecekte kentin , tapınakların, tanrıların yerlerini hiçbir kimsenin bulamaması için suda boğdum Babil’i. Herşeyi imha ettim, yerle bir ettim’’ (Sever, 1993: 111).

Sanherib döneminde Assurluların kendi aralarında başlattıkları bir etnik ayrıcalık ve üstünlük akımı başlamış bununla beraber diğer halkların dini inanışlarına ve kültürlerine tepki doğmuş, tanrı yontuları, Assur askerlerine kırdırılmış ve bunu yapan insanları boğazlatmıştır. Sanherib döneminde bu ve buna benzer politikalar izlenmiştir. Öte yandan veliahtın öldürülmesiyle Assur sarayında karmaşalar başlamış ve Assur töresine göre kralın en büyük oğlunun veliaht seçilmesi gerekiyorken Sanherib’in beş oğlundan en küçüğü, annesi Babil kökenli olan Esarhaddon’un veliaht olarak seçilmesi düşünesi işleri daha karmaşık hale getirmiştir. Sanherib’in diğer oğulları da Assur zenginleri ve rahipleri tarafından destekleniyor ve annesi Assur kökenli olmayan bir kralın tahta geçmesini istemiyorlardı (Sever, 1993: 112).

Saray entrikalarının ve taht kavgalarının yoğun geçtiği bu dönem savaşız bitmiş ve seferler yapılmamıştır. Bunu fırsat bilen Tabal Krallığı bağımsızlığını ilan etmiş, Urartu kaybettiği sınır hisarlarını tekrardan eline almıştır. Bunun yanı sıra Mısır firavunu Taharka, İbranileri karıştırmış ve Yuda kralı Hiskia, Assur egemenliğine başkaldırmıştır. Kudüs’ü kuşatmış olan Assur ordusu kuşatma sırasında hastalığa yakalanarak kırılmışlardır. Marduk-apla-iddin’in oğlu bu sırada güneyde Babillilerin başına geçerek bir ordu kurmaya çalışmıştır.

Sanherib ise babasından kalan miras olan imparatorluğu savuna bilmek, güçten düşürmek sorunuyla karşı karşıya kalmıştı. Saray içindeki mücadeleler ise Sanherib’in dış politikalara eğilmesini önlüyordu. Bu sırada Kraliçe Zakatu’nun etkisiyle küçük oğlu Esarhaddon’u veliaht seçmiştir (Sever, 1993: 112-113).

Esarhaddon döneminde Assur için başlıca tehlike ve aynı zamanda Yakındoğu’da önemli güçleri arasında sayılan Medler, Kimmerler ve İskitler’di.

Assur tahtına istikrarlı bir şekilde oturan Esarhaddon ilk olarak Babil'deki Bit Yakin kabilesinin çıkardığı sorunları ortadan kaldırması olmuştur. Sonrasında ise Kimmerler'i yenilgiye uğratsa da Kimmerler ve İskitlerin yaşattığı sorunlara tam anlamıyla engel olamamıştır. Bu nedenle kuzeyden güneye ilerleyen tehlikeleri önlemek için kızını İskit prensiyle evlendirmiş ve Assur'un kuzeyindeki sorunlar bir süreliğine olsa son bulmasını sağlamıştır (Sevin, 2014: 14).

Esarhaddon batıya doğru yaptığı seferler sırasında hastalanıp ölmesinden sonra Krallığın başına Asurbanipal (MÖ 668-635) geçmiştir (Oates, 2004: 127). Asurbanipal tahta çıktıktan sonra Mısır'daki ayaklanmaları bastırması ve Memphis ve Thebes üzerinde daha güçlü bir egemenlik kurmuştur (Saggs, 1984: 105, 22)

Esarhaddon'dan sonra Assur tahtına geçen Asurbanipal (MÖ 668-627) tahta geçer geçmez babasıyla aynı yolda olan bir politika izlemiş ve Babil'in itibarını güçlendirmeyi hedeflemiştir. Mısır'daki ayaklanmayı, önce Memphis'i (MÖ 667), sonra ise Thebes'i (MÖ 663)'te ele geçirerek bastırması. MÖ665'te Susa, MÖ 649'da ise Babil'i bir kez daha ele geçirmiş ve imparatorluk en geniş sınırlarına ulaşmıştır(Coşkun, 2008: 591-600). Güneydeki sıkıntılar sırasında Mısır yeniden ayaklanmış ve Assurluları tekrardan sınır dışı etmişlerdir (MÖ 653). Bu durum Assur'un yayılmacı politikasının sonunu getirmiştir (Sevin, 2005: 52).Esarhaddon döneminde (MÖ 680-669), Kimmer ve İskitler'in meydana getirdiği karışıklıklar ve tehditler, Urartu Kralı II.Rusa (MÖ 685-645) ile Asurbanipal (MÖ 668-627) arasında diplomatik gelişmelerin başlamasına neden olmuş ve İran içinde çok güçlü bir konuma gelen Medlerin tehditleri de bu iki devletin arasındaki yaklaşmanın bir diğer nedeni olmuştur. Bu yakınlaşmalar iki devletin etrafındaki tehlikelerin ne kadar büyük olduğunun bir kanıtı niteliğindedir (Çilingiroğlu, 1999: 46). Bu dönemden sonrası Assur'un çöküş dönemine girdiği görülmektedir.

Yeni Assur Krallığı, III. Tiglat-Pileser döneminde genişleme siyaseti aralıksız bir biçimde devam etmiş bu devamlılık süreci iktidarlık dönemi Asurbanipal döneminde de devam etmiştir. MÖ 640 yılında Assur gücü en üst seviyede ve bunun yanı sıra tüm muhalefet güçleri ortadan kaldırılmıştır. Bundan 30 yıl sonra ise Assur İmparatorluğu tükenme noktasına gelmiştir.

Assur'un en uzun tahtta kalan krallarından biri olan Asurbanipal'in hükümdarlığının ne zaman ve nasıl sona erdiği hakkında kesin bir bilgi yoktur. Son kraliyet yazıtı MÖ 639'a tarihlenirken idari bir belge ise Asurbanipal'in adına MÖ 631'de rastlanıyor. Olasılık olmakla beraber Asurbanipal'in ölüm yılı olan MÖ 627'ye kadar hüküm sürdüğünü söyleyebiliriz(Mierotop, 2006: 315-316).

Asurbanipal ülke sınırlarıyla uğraştığı sırada imparatorluğun yönetim merkezinde bir başkaldırı söz konusudur. Bu başkaldırıları fırsat bilen prensler meydan savaşlarında yenilmelerden kaynaklı isyancılarla birleşerek Asurbanipal'in tahtını tehlikeye atmışlardır(M.Joachim Menant, 2005: 32). Asurbanipal'in ölümünden sonra coğrafik olarak en geniş sınırlara ulaşmış olan Assur İmparatorluğu hızlı bir biçimde çöküş yaşadığı belirtilmektedir. Bu çöküşün sebepleri arasında kuzeyde Kimmer ve İskitlerin yaşattığı karışıklıklar ve Med kabilelerinin krallığa dönüşmesi bunun yanı sıra Babil Ülkesindeki ayaklanmaların oluşudur(Sevin, 2014: 15). Kaynakların yetersiz olmasından dolayı Asurbanipal'in iktidarlığının nasıl yok edildiği bilinmemesine karşın Assur Krallığı'nın MÖ 612'de Medler ve Kaldeliler tarafından 610'da Harran'da yok edildiği bilinmektedir.

2. YENİ ASSUR KRALLIĞI'NDA HAREMAĞALARI

Yeni Assur Döneminde Haremağaları yazılı metinler ve görsel sanat eserlerinde görülmektedir. Özellikle kraliyet arşivlerinde hadımlardan bahsedilmektedir. Görsel sanat eserlerinden duvar levhaları, silindir mühürler, fildişi mobilya parçaları gibi farklı sanat eserlerinde haremağası tasvirleri görülmektedir. Bu bölümde, Yeni Assur yazılı metinleri ve tasvirli sanat eserleri incelenmiştir.

2.1. Yeni Asur Dönemi Yazılı Metinlerine Göre Haremağaları

Krallar, Haremağalarına belirli görevler vermişlerdir. Bu görevlerden biri kralların yapılan işleri incelemesi için hadımları farklı bölgelere göndermeleridir. Bu olayı yazılı kaynaklarda geçen şu kesitlerden anlamaktayız.

“Ben şimdi size yazıyorum: Bunların çoğunu güneye, kuzeye ya da her yerde çeşitli görevlerde gönderdiniz; Nerede olurlarsa olsunlar, hadım gelmeden önce orada olmalılar. Şimdi incelemesini yapmak için hadımımı göndereceğim.”(SAA 01 011,18).

Haremağalarının görevleri arasında krallar arası anlaşmaları, yazışmaları iletmek de vardır. Bununla ilgili bir yazılı metin şu şekilde karşımıza çıkmaktadır.

“Baş hadım bir kohort (topluluk, lejyonun onda biri, kalabalık) komutanı bana kralın 27. yılında Anisu kentindeki mühürlü mesajını ilettiler.” SAA 01 045,4).

Haremağaları aynı zamanda kralın bilgisi dâhilinde bir topluluğa sorumlu olarak atanmaktadır. Bu durumu anlatan bir yazılı veride şöyle söylenmektedir.

“Calah valisine, kendi yetki alanı altındaki Araplardan sorumlu bir Haremağası atamasını emretmelerine izin verin; Daha sonra benden otlayabilecekleri bir yer talep etmeliler. Aynı şekilde, çadırları, otlatırken Calah valisinin topraklarında kalmalıdır.”SAA 01 082,r8).

Yazılı verilerde bazı Haremağaları'nın isimlerini de öğrenmekteyiz.

“Hadım Mardî şöyle dedi: *"Gidiyorum; gitmek yerine, burada kalmak ve küçümsemek, böylece tanrı oturduğu zaman ve uygun formülleri okuyabilirsin"*. SAA 01 132, 7).

“*Baş hadım: hizmetkarınız Ahu-lamur*”.(SAA 19 038, 1).

Assur Kralı, elçilerle beraber Haremağaları'nı da görevlendirmektedir. Bu görev yazılı kaynaklarda da görülmektedir.

“*Ben sadece bir kallapu elçi ile saraya gönderdim ve toplamda dört hadım: Urda-Issar, bir cupbearer; Pastacı Šilli-Šamaš; Bel-deni-amur, bir aşçı; ve bir hadım Patamû.*”(SAA 01 184,8).

Haremağaları'nın sakalsız olduğu birçok farklı metinde yer almaktadır.

“*Onun hakkında, soyunun ağzından çirkin bir kelime duymam gerekir mi, onu mknatsızların ya da valilerin birinin ağzından, sakallı birinin ağzından ya da hadımların ağzından duymalı mıyım? efendimiz Esarhaddon'a;*” (SAA 02 004, r4).

“*...Asurbanipal'a aykırı ve kötülük yapan krallığın tatbikatı hakkında uygunsuz bir kelime duyarsanız, büyük taç prensi, kardeşlerinin ağzından, amcalarından, 'kuzenlerinden, ailesinden olanları belirler. halkı, babasının çizgisinin üyeleri; veya akraba ve valilerin ağzından veya sakallıların ve hadımların ağzından veya bilginlerin ağzından veya herhangi bir insanın ağzından gizlemeyeceksin ama gelip Asurbanipal'e rapor et ,büyük taç prensi belirler*”.(SAA 02 006, 73).

“*...Bir Assur veya Assur vassalı, sakallı bir saray veya hadım veya Asur vatandaşı veya başka bir ülkenin vatandaşı ya da tüm kuşatmalarda yaşayan herhangi bir yaşayan, büyük taç prens, ülkede veya şehirde ve isyanı ve isyanı yapar*” (SAA 02 006, 162).

“...Asur kardeşlerinden, kuzenlerinden, ailesinden veya babasının soydaşlarından kimseye, Asur'da olanlara veya başka bir ülkeye kaçanlara veya daha yakın saray gruplarında veya içinde olanlara yardım edemezsin. Daha uzak saray grupları veya saklı bir saray veya hadım veya hizmetçilerden biri, ya da satın alınan kölelerden biri veya herhangi bir vatandaş olmak üzere, zengin ya da fakir olan yaşlı ya da genç herhangi biri; Asur, herhangi bir yabancı veya herhangi bir insan, herhangi biriniz, tahtı ele geçirmek için, ne de Asur'un krallığını ve lordluğunu ona teslim etmeyeceksiniz”. (SAA 02 006, 214).

“...Eğer Asur kralı Esarhaddon oğullarının azınlığı sırasında vefat ederse, ya sakallı bir saray veya bir hadım, Asurbanipal'i koyarsa, büyük taç prensi, ölümüne ve Asur'un krallığını devralırsa, ortak değilsin çünkü onunla ve hizmetkârı olurlar, fakat ayrılırlar ve ona düşman olurlar, ondan tüm toprakları yabancılaştırırlar, ona karşı bir isyan çıkarırlar, onu ele geçirir ve öldürürler, ve sonra büyük taç prensinin atadığı Asurbanipal'in oğluna yardım ederler. Asur tahtına geçmek için”.(SAA 02 006,237).

Haremağaları'nın validen sonra yazılması ve normal Assur vatandaşlarından ayrı tutulması yazılı metinlerde görülür. Bu durum Hadımağalarının statü farkını göstermektedir.

“Kardeşlerinden herhangi biri, amcaları, kuzenleri, ailesi, kendi hanedanı soyundan biri veya eski kraliyet ailesinin soyundan olan herhangi biri veya herhangi bir asil, vali, hadım veya Asur vatandaşlarından biri ya da herhangi bir yabancı, size şunu söyleyerek, bir arsada yer almaktadır: “Büyük kral prens Malign Assurbanipal, babasının huzurunda. Kötü niyetli ve onun hakkında uygunsuz şeyler söyleyin,” arasında bir kavgaya çıkmayacak O ve babası aralarında karşılıklı nefret uyandırarak”. (SAA 02 006,318).

Ayrıca Haremağaları kendi içerisinde de ayrılmaktadır. Baş Hadım ve hadım olarak farklı şekillerde görülmektedir.

‘‘Asur kralı Esarhaddon'un baş hadımı ve ona karşı çıkan birlik ve ordusu Mugallu'yu ve birliklerini duvarından uzağa sürecekle ve duvarı terk edecek’’.(SAA 04 003, 4).

Haremağaları'nın ordu yönetme gibi görevleri de vardır. Yazılı metinlerden bazı Baş hadımların kendi emrinde ordusu olduğu anlaşılmaktadır.

‘‘zafer ve güç elde edecekler mi? Baş hadım ve ordusu emrinde güvenli bir şekilde geri dönecek ve Asur topraklarına ayak basacak mı’’?(SAA 04 079,11).

‘‘Elipi bölgesindeki bu şehre, baş hadım Ša-Nabû-šû, erkeklerle, atlarla ve istediği kadar bir orduyla birlikte göndermesi’’(SAA 04 079,r 6).

‘‘o şehre karşı kamp kurmaları gerekip gerekmediği ve baş hadım ve tüm adamları, atları ve orduyu emrinde bırakıp bırakmayacağı, güvenli geri dönecek ve Asur topraklarına ayak basacak mı’’?(SAA 04 079, r 8).

Haremağaları'nın kıdemli sayılacak kişiler arasında yer aldığını ifade eden yazılı veride şöyle söylenmektedir.

‘‘Bu öngörülen süre içerisinde, herhangi bir soylu ve vali veya hadım ve sakallı görevlilerden herhangi biri, kralın çevresinden veya kraliyetin kıdemli üyeleri arasında olacak’’(SAA 04 144, 3).

Haremağaları'nın bir başka görevi ise emir taşımak ve kralın emirleri doğrultusunda hareket etmektir. Bu durum yazılı verilerde de görülmektedir.

‘‘Penzâ'daki kaçaklar için altı asker ve mühürlü bir emirle iki hadım gönderdim; iki kohort(topluluk) komutanı ile birlikte gittiler ve adamları indirdiler’’.(SAA 05 032, 7).

Ayrıca Haremağaları'ndan bazılarının yazarlık ve sarayın aşçısı olduğu anlaşılmaktadır.

‘‘Şahit Aššur-reşuwa (ajan), hadım, kraliçenin yazarı’’(SAA 06 031, r 14).

‘‘Tanık Nabû-duru-uur, hadım, sarayın aşçısı’’.(SAA 06 031, r 15).

Haremağaları'nın sözleşme imzalama, mühür açma, denetleme gibi yetkilerinin olduğunu belirten yazılı veriler de vardır.

“Kralın hadımı Ilu-işbatanni sözleşme imzaladı ve 10 min gümüş satın aldı”.(SAA 06 283, r 4).

“Mühürü açmak ve çizimi denetlemek için bir hadım atanmalıdır”.(SAA 08 019, r 8).

Haremağaları'nın kale komutanı olarak atandığını belgeleyen bir yazılı veride şöyle yazmaktadır.

“Bana Saray'dan yazmadan önce bile, çalışmaya başladım ve yaptım; daha sonra, bana mühürlü bir belge gönderdiler. Ama eğer bana gelmediyse, kuleleri dikmek için ellerimi kaldırdım ama iç bölgelerin şehir kapısını inşa etmedim. Ancak mühürlü belgeyi aldıktan sonra hemen her şeyi düşürdüm, krallarının adamlarını devraldım ve onlar da benimle geldi. Üstlerine kale komutanı olarak bir hadım atadım ve oraya 30 Şi'anlı erkek yaptım. Saati koruyacaklar ve böylece 30 kişi tarafından serbest bırakacaklar”.(SAA 19 022, r 5).

Yazılı metinlerden de anlaşıldığı gibi Haremağaları saray içinde ve saray dışında birçok farklı göreve sahiptir. Haremağaları, kralın görevlendirmesi ile kale, ordu komutanlığı, elçilik yapma ve sözleşme imzalama gibi çok önemli görevler içerisinde yer alırken, aynı zamanda saray içerisinde açılık ve yazarlık yapmaktadır.

2.2. Yeni Asur Dönemi Görsel Sanatlarına Göre Haremağaları

Yeni Assur Dönemi görsel sanatlarında görülen Haremağaları, saray kabartmaları, duvar resimleri, fildişi plakların yanı sıra mühürlerde de görülmektedir.

Yedi başlık altında ele alınan Haremağaları, krala şemsiye tutan, krala yelpaze tutan, mobilya ve çanak(kap) taşıyan, av sahnelerinde görülen, kralın yanında duran ve malzemelerini taşıyan, sayım ve kontrol yapan ve diğer haremağaları olarak konu edinmiştir.

2.2.1. Kral'a Şemsiye Tutan Haremağaları

III. Tiglat- Pileser'in olduğu Saray Kabartmasında kralın sağ eli havada işlenmiş ayakta durmakta ve atlı araba üzerindedir (Şekil 1). Sekiz ispitli at

arabasının üzerinde kral bir asker ve Haremağası yer almaktadır. Haremağası yuvarlak yüz hatlarına sahip, sakalsız ve saçları omuzlarına kadar iner durumda betimlenmiştir. Haremağası hemen kralın arkasında, krala şemsiye tutarken görülmektedir(Tadmor H, Yamada S.2011: 55, Fig.2). Bu sahnenin oldukça benzeri Sin-ahhe- riba'ya ait saray kabartmasında yer almaktadır (Şekil 20), (Sevin, 2014: Res. 211).

III. Tiglat- Pileser döneminde bulunan Kalhu Orta Saray Kabartmaları içerisinde yer alan sahnede Kral tahtında oturur vaziyette gösterilmiştir. Kralın arkasında bulunan Haremağası ise krala şemsiye tutarken görülmektedir. Haremağasının kısa kollu ve ayaklarına kadar inen sade, ucu püsküllü bir kıyafet giydiği görülmektedir. Bunun yanı sıra Haremağası yuvarlak yüz hatlarına sahiptir, sakalsız ve küpeli olarak işlenmiştir(Sevin,2014: 82).

Haremağasının şemsiye tuttuğu görülen bir diğer eser, Balawat Tunç Kapı Kabartmaları arasında yer alır (Sevin, 2014: 75). III. Şalmanu- aşerid'in huzurunda sakalsız olan insanlar görülmektedir(Şekil 6). Bunların bazıları yere kapaklanırken bazıları ise diz üstüne çökerken betimlenmiştir. Kral'ın sağ elinde bulunan iki ok ve yere sabitlediği yay görülmekte bu durum ise olasılıkla kazanılan bir zaferin işareti olarak düşünülmektedir. Kralın arkasında duran Haremağası kısa kollu ve ayak bileklerine kadar inen ucu püsküllü bir kıyafet giymiştir. Sakalsız, saçları omuzlarına kadar inen Haremağası Kral'a şemsiye tutarken betimlenmiştir.

2.2.2. Kral'a Yelpaze Tutan Haremağaları

Haremağalarının Kral'a yelpaze tutan sahneleri, genellikle saray kabartmaları, avlu kabartmaları, silindir mühürler ve fildişi plaklarda karşımıza çıkarmaktadır. Dur-Şarrukin Saray Kabartmaları, Ninive Kuzey Sarayı, Nimrud, Nabu Tapınağı ve Kalhu Kuzeybatı Sarayı iç avlusu gibi yerlerde görülen Haremağalarının Kral'a yelpaze tutuşunu konu edinen sahnelerde Şarrukin ve III. Tiglat-Pileser gibi krallar konu edinmiştir.

III. Tiglat-Pileser'in bulunduğu saray kabartmasında Kral sağ eli havada ve sol elinde bir yay bulunmakta ve yere sabitlenmiş durumdadır (Şek.2). İşlenmiş

giysisi ve başında polos görülür. Karşısında duran kişinin de sağ eli selamlama pozisyonunda önünde yere eğilmiş biri ve arkasında duran bir Haremağası ve sakallı bir kişi daha görülmektedir. Kral'ın arkasında duran Haremağası krala yelpaze tutarken yer alır. Yuvarlak ve sakalsız olarak betimlenen Haremağasının üzerinde de ayak bileklerine kadar inen bir giysi görülmektedir (Winter, I. J, 2010: 32-50, Res.33).

Kalhu Kuzeybatı Sarayı iç avlusu kabartmasında tahtında oturur vaziyette sol elinde bir içki kabı ile görülen kralın başında polos bulunmaktadır. Arkasında duran sakalsız ve yuvarlak yüz hatlarına sahip olan Haremağası sağ elindeki yelpazeyle kralı yelpazelerken sol elinde bulunan yay ve omuzuna asılı duran sadakla betimlenmiştir (Şek.4). Kolunda pazubendi bulunan Haremağası, küpeli ve kısa kollu uzun kıyafetiyle görülmektedir (Sevin,2014: 48)

Dur-Şarrukin Saray Kabartması olan betimlemede ayakta duran kral sağ eliyle selamlama pozisyonunda ve sol elinde lotus dalı tutmaktadır. Kral bu sahnede başında polos ve kuzey Suriye tarzında bir kıyafet giymiş olarak görülür (Şek. 13). Arkasında duran Haremağası ise sol elinde bir kumaş parçası ve sağ elinde bir yelpazeyle görülmektedir. Haremağası yuvarlak yüz hatlarına sahip, sakalsız, saçları omuzlarına kadar iner durumdadır. Tek omuzu üzerinden dökülen süslü bir kıyafet giymiş ve küpeli olarak işlemiştir. Ayak bileklerine kadar inen süslü elbisesinin altında sandalet tarzı bir ayakkabı giymiş, bilezikli ve pazubentlidir (Sevin,2014: 144)

Buna benzer farklı bir örnekte yine Dur-Şarrukin Saray Kabartması, Şarrukin, veliaht Sin- ahhe-riba'nın bulunduğu sahnede selamlama pozisyonunda durmakta olan Sin-ahhe-riba görülmektedir. Kral kaftanlı olarak betimlenmiş sol eliyle kılıcının kabzasından destek alırken sağ elinde ise bir asa bulunmaktadır. Kral'ın arkasında duran iki Haremağası görülmektedir. Önde yer alan Haremağası sol elinde bir kumaş parçası tutarken sağ elinde bulunan yelpazeyle olasılıkla kralı serinletmektedir (Şek. 14). Arkada duran Haremağası ise krala ait olan topuz, yay ve içinde ok bulunan sadak tutmaktadır. Haremağalarının genel görünümü süslü ayak bileklerine kadar inen kıyafet giymiş ve bir omuzları açık durumdadır. Sakalsız ve yuvarlak yüz hatlarına sahip olan Haremağalarının kollarında bilezikleri, pazubentleri görülmekte ve küpeli olarak işlenmişlerdir (Sevin,2014: 147)

Ninive Saray Kabartmaları arasında yer alan, tahtında oturur durumda betimlenen Kral'ın sol elinde yere sabitlenmiş olan bir yay ve sağ elinde ise zaferi temsil eden iki adet ok tutarken görmektedir. Kralın karşısında sakallı bir adam ve arkasında iki Haremağası bulunur. Haremağalarının sol ellerinde kumaş parçaları ve sağ ellerinde kralı serinletmek için kullandıkları yelpazeleriyle görmektedir (Şek.19). Yuvarlak yüzü, sakalsız ve saçları omuzlarına kadar olan Haremağaları, ayak bileklerine kadar inen sade kıyafetleriyle betimlenmiştir (Sevin,2014: 203)

Dur- Şarrukin Saray Kabartmaları arasında yer alan, Aşşur-ban-apli'nin işlendiği sahnede ayakta durur pozisyonda olan Kral sol elinde bir yay ve sağ elinde içki kabı bulunmakta karşında öldürülmüş dört aslan görülmektedir. Bu içki kabından aslanların üzerine libasyon amaçlı içki dökerken betimlenmiştir. Sahne üzerinde yazılı olan çivi yazısında şu ifadeler geçmektedir. (Şek.25).

‘Ben, dünyanın kralı, Assur ve Mulissu'nun güç verdiği Assur kralı Aşşur-ban-apli. Öldürdüğüm arslanlar: savaşın sultanı İştâr'ın yayını onlara doğru gerdim. Üzerlerine sunular koydum [ve] bir libasyon yaptım’’ yazılıdır.

Aşşur –ban-apli'nin arkasında duran üç Haremağası görülmektedir. İlk ikisinin sol ellerinde birer kumaş parçası varken sağ ellerinde bulunan yelpazeyle kralı yelpazeler durumdadırlar. Arkadaki Haremağası ise ellerinde krala ait yay, sadak ve ok bulundurmaktadır (Sevin,2014: 204).

Şarru-kin, veliaht Sin- ahhe-riba'nın bulunduğu sahnede selamlama pozisyonunda görülmektedir. Kral kaftanlı olarak betimlenmiş sol eliyle kılıcının kabzasından destek alırken sağ elinde ise bir asa bulunmaktadır (Şek.30). Kral'ın arkasında duran iki Haremağası görülmektedir. Önde olan Haremağası sol elinde bir kumaş parçası tutarken sağ elinde bulunan yelpazeyle olasılıkla kralı serinletmektedir. Arkada duran Haremağası ise Kral'a ait olan topuz, yay ve içinde ok bulunan sadak tutmaktadır (Albenda, 1986:Res.20-21). Haremağalarının genel görünümü ayak bileklerine kadar inen süslü kıyafet giymiş ve bir omuzları açık durumdadır. Sakalsız ve yuvarlak yüz hatlarına sahip olan Haremağalarının kollarında bilezikleri ve pazubentleri görülmekte ve küpeli olarak işlenmişlerdir (Sevin,2014: 124).

Ninive Kuzey Sarayına ait olan duvar kabartmasında ziyafet sahnesinde bulunan Kral ve Kraliçe'nin arkasında yer alan Haremağaları vardır ve Haremağalarından ikisi Kral ve Kraliçeye yelpaze tutarken betimlenmişlerdir(Şek.36),(R.D. Barnett, 1970: pl. 16; R. D. Barnett, 1976: pl LXV-LXIII; P. Collins, Baylis, & Marshall, 2008: 137; Gadd,1936: fig. 43; J. Reade, 1979: fig. 13).

Kalhu-Nimrud'da bulunan duvar kabartmasında tahtında oturan kral sağ elinde bir içki kabı tutmaktadır. Önünde ve arkasında Haremağalarının yanı sıra kanatlı cinler betimlenmiştir. Haremağalarının ikisi Kral'a önden ve arkadan yelpaze tutarken görülmektedir. Kral'ın arkasında bulunan diğer Haremağası ise krala ait olan topuz, sadak ve yay tutmaktadır(Şek.37). Haremağalarının genel görünümü yuvarlak yüz hatlarına sahip, sakalsız ve saçları omuzlarına kadar giysileri ise iki parça şeklinde kısa kollu, ayak bileklerine kadar inen ve süslü biçimdedir(Layard, 1849: pl. 5; McGovern, Fleming, & Katz, 2003: fig.11-12; Parrot, 2005: fig. 22; Sevin, 2014: şekil 52).

Serpantin, kireç taşı ve kalsedondan yapılan silindir mühürlerde kral genellikle tahtında oturur durumda veya ayakta betimlenmiştir. Sağ elinde bir kase tutan Kral'ın karşısında yemek masası bulunur. Ayakta betimlenen Haremağası krala yelpaze tutarken betimlenmiştir. Haremağaları bazı silindir mühürlerde kralın önünde de yelpaze tutar pozisyondadır. Bu konuda benzerlik gösteren silindir mühürler bulunmaktadır(Kat:38,39,40,41,42,43,44,45,46,47,48,49,50,51). Genellikle tahtında oturur durumda elinde kase olan kral bazı durumlarda ayakta işlenmiş ve kasenin yanında yere sabitlenmiş olan bir yay tutmaktadır(Porada & Buchanan, 1948: 338,339,665,666,667,668,669,670,671,672,673,674,676, 776).

Nimrud- Nabu Tapınağında bulunan bir başka fildişi eser de kral ayakta, sağ elinde bir kase, sol elinde baltaya benzer bir alet tutarken betimlenmiştir. Kral'ın arkasında ve önünde Haremağaları yer alır. Arkasında duran Haremağası krala şemsiye tutarken önünde duran Haremağası ise krala yelpaze tutarken betimlenmiştir(M. Mallowan & Davies, 1970: pl. 67).

Nimrud- Nabu Tapınağında bulunan bir başka fildişi eser de ise ayakta bulunan ve sağ elinde bir kase, sol elinde baltaya benzer bir alet tutarken betimlenmiştir. Kralın arkasında ve önünde bulunan Haremağaları betimlenmiştir. Arkasında duran

Haremağası Kral'a arkadan şemsiye tutarken önünde olan Haremağası ise Kral'a yelpaze tutarken betimlenmiştir(M. Mallowan & Davies, 1970: pl. 67). Bu fildişi plak'a benzer farklılık ise sağ eli havada sol elinde bir yay tutan kral betimi yer almasıdır. Bu betimlemelerde Haremağalarının genel görünümü süslü kıyafet, yuvarlak yüz hatlarına sahip, sakalsız ve saçlarının omuzlarına kadar uzatılmış olmasıdır (Mallowan & Davies, 1970: lev. 69).

2.2.3. Mobilya ve Çanak(Kap) Taşıyan Haremağaları

Genellikle saray kabartmalarında mobilya ve kap taşıyan Haremağaları görülmektedir.

Dur-Şarrukin Saray Kabartması olan ve dört Haremağasının bulunduğu sahnede önde gelen ilk Haremağası ellerinde içki kaplarıyla görülürken arkasından gelen diğer Haremağasının ellerinde ise aslan başlı olarak işlenmiş situlalar görülmektedir(Şek.15). Arkalarından gelen diğer Haremağaları ise sekiz ispitli krali bir araba taşırken görülmektedir. Arabanın boyunduruk kısmının sorguçlu at betimlemesiyle işlenişi dikkat çekmekte ve yapılış durumu bunun iki at tarafından çekileceğini göstermektedir. Haremağalarının genel görünüşleri yuvarlak yüz hatlarına sahip, saçları omuzlarına kadar ve sakalsız olarak betimlenmişlerdir. Kısa kollu, ayak bileklerine kadar inen süslü kıyafetleri ve ayaklarında sandalet tarzı ayakkabıları bulunmaktadır. Kollarında ise bilezik ve pazubentleri vardır(Sevin,2014: 149)

Dur-Şarrukin Saray Kabartmalarından olan bir başka kabartmada ise Haremağalarının özellikleri bir öncekiyle aynı ve önde gelen iki Haremağasının taşıdığı heykelciklerle süslü arkalıklı bir taht ve arkalarından gelen diğer iki Haremağası ise aslan bacaklı heykelciklerle süslü bir masanın taşınışı işlenmiştir(Şek.16),(Sevin,2014: 150)

Sargon Saray Kabartmasında kazan ve mobilya taşıyan Haremağalarının bulunduğu sahnede ilk olarak betimlenen Haremağası elinde taht parçası olarak nitelendirebileceğimiz bir mobilya taşırken arkasından gelen Haremağası ise bir kazan taşırken görülmektedir(Şek.32). Gerisinden gelen diğer iki Haremağası ise yine taht parçası olarak niteleyebileceğimiz bir süslü mobilya taşırken

betimlenmiştir. Haremağalarının genel görünümü kısa kollu ve ayak bileklerine kadar inen süslü kıyafetler giymişlerdir. Omuzlarına kadar inen saçları, yuvarlak yüz hatlarına sahip ve sakalsız olarak işlenmişlerdir. Kollarında bilezikleri ve kulaklarında küpeleri bulunmaktadır(Albenda, 1986 :Res. 34-35).

Sargon Saray Kabartmalarında yer alan libasyon sahnesinde Haremağaları sahnenin solunda bulunan Haremağaları ellerinde aslan başlı olarak işlenen situlalarla yürür pozisyonda işlenmiş geride kalan diğer Haremağası ise ortada bulunan libasyon kazanından sıvı alırken betimlenmiştir(Şek.34). Genel görünüm olarak Haremağaları omuzlarına kadar inen saçları, sakalsız ve yuvarlak yüz hatlarına sahip olarak betimlenmiş, kısa kollu ve ayak bileklerine kadar inen süslü kıyafet giydikleri görülmektedir(Albenda, 1986: Pl.123).

2.2.4. Av Sahnelerinde Görülen Haremağaları

Ninive Kuzey Sarayı Kabartmalarının Aşşur-ban-apli ve Sin-ahhe-riba gibi kralların zamanlarında çoğunlukla buldukları bilinmektedir. Bu av sahnelerinde Haremağalarının da zaman zaman kralın yanında, av malzemelerinin, avlanılan hayvanın taşındığı veya hayvan avlarken görülmektedir.

Ninive Kuzey Sarayı Kabartmalarından, av malzemelerinin taşındığını gösteren sahnede dört Haremağası betimi görülmektedir (Şek.22). Yuvarlak yüz hatlarına sahip, saçları omuzlarına kadar inen ve sakalsız işlenen Haremağaları sade kıyafetler giymişlerdir. Sürek avı malzemelerinin taşındığını gösteren sahnede ellerinde kalkana benzer malzemeler, ip ve ok taşırken betimlenmişlerdir (Sevin,2014: 199).

Ninive Kuzey Sarayı Kabartmaları arasında yer alan bir başka sahnede, av sonucu dönen Haremağalarının betimlendiği sahnede dört friz bulunmaktadır. Soldan sağa doğru ellerinde kalkan ve mızrakların bulunduğu Haremağalarının bazılarının ellerinde kuşlar görülürken, diğer iki frizde ise ölü aslanları taşıyan Haremağaları görülmektedir (Şek.23). Haremağalarının genel görünümü tunik tarzı giysiler ve çizmeye benzer ayakkabılar giymektedirler. (Sevin,2014: 200)

Aşşur-ban-apli'nin arslanı hançeriyle öldürüşünü betimleyen sahnede Kral kısa kollu tunik tarzı bir giysi, çizmeye benzer ayakkabı ve başlığıyla betimlenmiş

arkasında ise krala refakat eden ve kralın malzemelerini taşıyan bir Haremağası görülmektedir. Çıplak ayakla betimlenen Haremağasının üzerinde de kısa kollu ve tunik tarzı bir kıyafet bulunurken başlığıyla betimlenmiştir. Haremağasının sol elinde krala ait bir yay ve sağ elinde ise oklarla betimlenmiştir (Sevin,2014: 201).

Kral bulunmayan av sahnesinde sol tarafta bulunan bir at ve sol üst köşede bir kuş betimi vardır. Orta kısımda bekleyen sakallı figürün önünde sol elinde bir kuş (ördek) sağ elinde ise bir tavşan tutan Haremağası ve bu Haremağasının önünde de aynı şekil sağ elinde bir kuş, sol elinde bir tavşan tutarken betimlenen Haremağası yer almaktadır (Şek.33). Betimlenen sahnede ağaca konan bir kuş ve uçar vaziyette bir kuş daha görülmektedir. Haremağalarının genel görünümü yüz hatları vurgulanmış, sakalsız ve kısa kollu uzun elbise giymektedirler, kollarında pazubentleri bulunmaktadır (Albenda, 1986 :Res.4-6).

2.2.5. Kral'ın Yanında Duran ve Malzemelerini Taşıyan Haremağaları

Balawat Tunç Kapı Kabartmalarında, Ninive Güneybatı Saray Kabartmasında Güneybatı Saray Kabartmalarında ve Kalhu Orta Saray Kabartmalarında görülen Kral'ın yanında duran ve malzemelerini taşıyan Haremağaları görülmektedir. III. Şalmanu-aşerid dönemine ait kabartmalar mevcuttur.

Kalhu'da bulunan saray kabartmasında Assur ve Babil krallarının antlaşmasını gösteren sahnede III. Şalmanu-aşerid ve Babil kralı Marduk-zakir-sumi'nin el sıkışmasını gösterilmiştir. İki kralında uzun saçaklı ve kısa kollu giysileri görülmektedir ve başlarında ikisinin de kendisine özgü başlıkları bulunmaktadır. Babil kralının arkasında yerini alan Haremağasının başında takkeye benzer başlığı kısa kollu uzun ve uçları püsküllü giysisi görülmektedir (Şek.5). Kolunda ise bileziği bulunmaktadır. Şalmanu-aşerid'in arkasında duran Haremağası ise saçları omuzlarına kadar, küpeli, kısa kollu ve uzun elbise giydiği görülmekte ayaklarında ise sandalet tarzı ayakkabılar bulunmaktadır. Haremağalarının ikisi de krallarına ait yay ve topuz tutarken betimlenmişlerdir (Sevin,2014: 58)

Kalhu Orta Saray Kabartmaları arasında yer alan sahnede, tahtında oturan Kral görülmektedir. Kral, başında polos sol elinde bir çiçek ve sağ elinde ince bir asa ile betimlenmiştir. Karşısında yere kapaklanmış bir adam ve karşısında duran sakallı bir

adam betimlenmiştir. Figürün sakallı olması krali biri olabileceğini düşündürmektedir (Şek.9). Kralın arkasında duran Haremağası ise krala ait olan topuz ve sol elinde yay ile betimlenmiştir. İki parçadan oluşan kısa kollu işlemeli uzun kıyafeti dikkati çekmektedir (Sevin,2014: 95).

Ninive Güneybatı Saray Kabartmasında bulunan sahnede taht taşımak için tasarlanan arabada tahtında oturan kral tören giysisi giymiştir. Önde yürüyen iki seyis ve en önde bulunan kıyafet ve süslü kurdelalı diademinden anlaşılan veliaht prens yürümektedir (Şek.17). Arabayı arkadan iten iki haremağası ve arabayı önden çeken iki Haremağası görülmektedir. Haremağaları genel olarak kısa kollu uzun ve sade kıyafetleri ile betimlenmiştir. Haremağaları, yuvarlak yüz hatlarına sahip, saçları omuzlarına kadar olan ve sakalsız olarak görülmektedirler (Sevin,2014:179).

2.2.6. Sayım ve Kontrol Yapan Haremağaları

III. Tukulti-apil- Eşarra döneminde ortaya çıkan bir denetleme sisteminde Ninive ve Kalhu'da bulunan Kalhu Orta Saray Kabartması ve Ninive Güneybatı Saray Kabartmalarında yer alan betimlemelerde Haremağalarının sayım ve kontrol ettikleri ganimetler, kesilmiş insan başları bulunmaktadır.

Kalhu Orta Saray Kabartmalarından olan iki kabartmanın yanyana olan dizilimindeki sahnede yağmalanmış bir hisarın olduğu ve bu hisardan elde edilen ganimetlerin taşınmasını anlatan sahneler yer almaktadır. Kale kapısının önünde iki savaş aletinin bulunması, koyun, öküz ve keçi gibi hayvanların yanı sıra öküz arabalarının içindeki kadın ve çocukların askerlerin denetiminde götürüldükleri görülmektedir (Şek.7). Orta kısımda ise üç Haremağası betimi yer almaktadır. Bunlardan biri önünden geçen ganimetleri ve esirleri sayıp kontrol ederken diğer iki Haremağası ise bunları not ederken betimlenmişlerdir (Sevin,2014: 91).

Kalhu Orta Saray Kabartmaları arasında bulunan bir diğer örnekte ise, III. Tukulti-apil- Eşarra döneminde ortaya çıkan bir denetleme ve iki yazmandan oluşan üçlü denetleme konusu burada da karşımıza çıkmaktadır(Şek.8).Burada yazmanlar, sakallı denetleyicinin söylediklerini yazmakla görevlidirler. Sakalsız olan yazmanların Haremağaları olduğu görülmektedir. Sahnede görülen silah, kazan, kap kacak ve mobilyalar ön planda tutulmuştur (Sevin,2014:92).

Kalhu Orta Saray Kabartmaları arasında bulunan sahnede askerler tarafından getirilen kesilmiş insan başlarının bir Haremağası tarafından kontrol edildiğini konu edinmiştir. Haremağasının arkasında duran iki sakallı ve kalkanlı asker durmaktadır(Şek.11). Askerlerden farklı olarak Haremağasının uzun ve süslü kıyafet giydiği görülmektedir. Sakalsız olarak betimlenen Haremağası yine askerlerden farklı olarak çıplak ayaklı değil sandalet tarzı bir ayakkabı giyerken görülmektedir (Sevin,2014: 99).

Ninive'de bulunan Güneybatı Saray Kabartmaları arasında yer alan sahnede kesilmiş insan başlarını ve kafa derilerini kontrol eden bir Haremağasının olduğu görülmektedir (Şek.18). Askerlerden farklı olarak Haremağasının sakalsız olduğunu görmekteyiz (Sevin,2014:161).

2.2.7. Diğer Haremağaları

Kalhu'da bulunan Kuzeybatı Sarayı Kral Dairesi Cephe Kabartmaları, Kalhu Orta Saray Kabartmaları, Kalhu Güneybatı Sarayı Kabartmaları, Balawat Tunç Kapı Kabartmaları gibi saray kabartmalarında yer alan betimlemelerde görülmekte olan Haremağaları bazı betimlemelerde kral ile beraber işlenirken bazılarında ise kral yokken işlenmişlerdir.

Kuzeybatı Sarayı Kral Dairesi Cephe Kabartmaları arasında yer alan iki frizden oluşan sahnede sol frizde görünen Kral ayakta betimlenmiş ve karşısında olasılıkla veliaht prens yer almakta prensin arkasında sakalsız bir saraylı görülmektedir. İkinci frizde bulunan Haremağası ise Kral'a hediye olarak gelen tepsiler içinde mücevherleri ve yiyecekleri kralın huzuruna buyur etmekle görevlendirilmiştir. Haremağasının genel görünümü iki parça olarak giydiği kısa kollu süslü ve uzun kıyafetiyle görmekteyiz (Şek.3). Saçları omuzlarına kadar olan yuvarlak yüz hatlarına sahip sakalsız işlenmiş Haremağası kolyeli, küpeli, bilezikli ve pazubentli olarak betimlenmiştir (Sevin,2014: 24)

III. Tukulti-apil- Eşarra sarayında bulunan kabartmada el çırparak yürüyen bir tören alayı betimlemesine bulunmaktadır. Yürür pozisyonda olan kişilerin ikisi Haremağası ikisi sakallı ve en arkada aslan postu giyinmiş bir kişi daha görülmektedir (Şek.12). Haremağalarının genel özellikleri kısa kollu, uçları işlemeli

uzun kıyafet giymeleri ve saçlarının omuzlarına kadar olması, yuvarlak yüz hatlarına sahip ve sakalsız olarak işlenmişlerdir. Arkada yürüyen Haremağasının öndeki Haremağasından bir farklı yanı küpesinin olmasıdır (Sevin,2014:92).

Kalhu Güneybatı Sarayı Kabartmalarından olan III. Şulmanu-aşerid'in Kalhu'da yaptırdığı duvar resminde ellerini önde kavurtuşmuş şekilde yürüyen ve kılıçları bulunan dört Haremağası betimi bulunmaktadır (Şek.21). Birbiriyle aynı olan Haremağalarının kısa kollu, süslü ve uzun kıyafet giydikleri görülür. Yuvarlak yüz hatlarına sahip olan saçları omuzlarına kadar olan ve sakalsız olarak işlenmişlerdir.

Balawat Tunç Kapı Kabartmalarından biri olan betimlemede silahlı askerlerin ve atlı arabaların önünde yürüyen bir Haremağası işlenmiştir (Şek.26). Kısa tunikli askerlerden farklı olarak uzun giysili olan Haremağasının sağ elinde bir topuz ve sol elinde omuzuna dayalı bir yay görülmektedir (Sevin,2014: 76).

Sargon Saray Kabartmalarında yer alan, önde sakallı bir figür ellerini kavuşturmuş şekilde beklerken arkasındaki Haremağası sağ eli aşağıyı gösterir sol elinde iki çubuk tutar durumdadır. Süslü elbise giyen Haremağasının elbisesi ayaklarına kadar uzundur ve ayaklarında sandalet tarzı bir ayakkabı vardır (Şek.27). Yüz hatları yuvarlak, sakalsız, saçları omuzlarına kadar olan Haremağasının kulağında küpesi bulunmaktadır(Albenda, 1986:Res.34).

Sargon Saray Kabartmalarında iki friz olarak işlenen sahnenin üst kısmında ellerinde çanak, çuval, vs. bulunan adamlar betimlenmiş, alt sahnede ise alkış tutan adam, atlarla beraber giden adamlar ve en önde ise sağ eli arkayı gösterir şekilde duran Haremağası yer almaktadır. Muhtemelen bir armağan sahnesi işlenmiştir (Şek.28). Haremağası ayaklarına kadar inen bir kıyafet giymiş, sağ kolunda pazubendi ve sol elinde bir çubuk tutarken betimlenmiştir (Albenda, 1986:Res. 7-8 (4,8).

Sargon Saray Kabartmaları içerisinde bulunan sahnede ön kısımda sol eli havada olan Haremağasını karşısında ellerini açmış bir adam ve arkasında sağ elinde kırbaç olan adam atların yularından tutmaktadır. Arkadan gelen adam ise uzun bir sopayla atların yanında betimlenmiştir (Şek.29). Haremağası genelde olduğu gibi ayaklarına kadar uzanan bir kıyafet giymiş, kolları bazubentli, saçları omuzlarına kadar, tombul

ve sakalsız yüz hatlarına sahip olan kulağında küpesi olarak işlenmiştir (Albenda, 1986:Res. 9-10).

Sargon Saray Kabartmalarında yer alan betimde Haremağası tipik özellikleriyle işlenmiş yuvarlak yüzlü ve sakalsız, omuzlarına kadar inen saçları, ayaklarına kadar inen uzun süslü kıyafeti, kollarında bilezikleri, pazubentleri, kılıcı ve ayaklarında sandalet tarzı bir ayakkabıyla işlenmiştir (Şek.31), (Albenda, 1986 :Res.25).

Sargon Saray Kabartması'nda yer alan ayakta ellerini kavuşturmuş bir biçimde bekleyen haremağası betimlenmiştir. Kısa kollu ve ayak bileklerine kadar uzanan bir giysi giyen Haremağası bilezikli ve küpeli olarak işlenmiştir (Şek.35), (Albenda, 1986: Res.74).

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

MÖ 1. bin yılda Yeni Assur adıyla imparatorluk sürecine giren Assurlar döneminde Haremağalarının çok farklı kaynaklarda isimlerinin geçtiğini yaptıkları işlerin değiştiğini, giyim kuşamlarına kadar farklılık gösterebildiklerini görmekteyiz. Haremağaları yine saray kabartmalarında, fildişi eserlerde (Şek.52, 53, 54)ve mühürlerde karşımıza çıkmaktadır. Urartu ve Geç Hititlerde bulunan Haremağa figürleriyle benzerlik gösteren buluntulara ulaşmak mümkündür. Yeni Assur Dönemindeki Haremağalarıyla Urartu ve Geç Hititlerdeki Haremağaları sakalsız ve krala ya da saraylılara hizmet ederken gösterilmiştir (Şekil, 55, 56, 57, 58). Haremağaları Urartu ve Geç Hititlerle görsel olarak da benzerlik göstermektedir.

Yazılı kaynaklar, Pers İmparatorluğu'nda görsel sanatlar ve arkeolojik kalıntılarda Haremağaları konusuna açıklık getirmektedir. Persepolis kabartmalarında bulunan altı Haremağası figürü betimlenmiştir. En iyi bilinen örnekler arasında I. Darius'un (MÖ 522-486) sarayında bulunan kapı pervazı üzerinde yer almıştır(Çavuşoğlu, R., Gökçe, B, Işık, K., 2010: 2). Haremağalarının kıyafetleri burada zarif ve uzun bir şekilde işlenmiştir. Yüz hatları yumuşak, sakalsız ve saçları buklelidir. Bunlar sıklıkla şemsiye taşıırken ya da sakallı soylu kişilerle beraberken işlenmişlerdir (Wilber, 1989 : Lev. 13, Llewellyn- Jones 2002: 25).

Ktesias döneminde ele geçen yazılı verilerde yaklaşık 60 Haremağasının varlığından söz edilmiştir. Kyros'un (MÖ 560/59-530) hükümdarlık döneminde Haremağalarının sayısının 100'e ulaştığı söylenmektedir. I. Darius döneminde Babil ve Assur'dan alınan ganimetlerin yanında 500'e yakın hadım edilmiş çocuklarında alındığı söylenmekte ve bunun yanı sıra Persler'de kadınlara iyi davranan, kadınlara hizmet eden Haremağalarına zenginlik, güç ve makam ödülleri verildiği bilinmektedir (Llewellyn – Jones, 2002: 33,36, 41). Persepolis sarayı kazılarında bulunan harem odalarının izlerine rastlanmıştır. Hazine binasının batı kısmında ve caddeyle ayrılan harem binası Pers kralı Kserkses'in kraliçesi olan Amestris için yapıldığı önerilmiştir. Harem dairesi etrafında bulunan ve altı sıra olan odaların ise Haremağalarına ait olduğu söylenmektedir (Schmidt, 1953: 255).

Urartu Krallığı'ndaki yazıtlarda Haremağaları ve hadımlık konusu ile alakalı olarak yazıtlar ele geçirilmiş ve bu yazıtlardan, II. Rusa (MÖ685-645) dönemine ait olan Toprakkale Sarayı'nda (*Rusahinili*) bulunan tablette kralın kendi adıyla kurmuş olduğu sarayında görevli olanların ünvanları ve sayıları ile ilgili bilgiler verilmektedir. Tabletten ön kısmında Urartuca olarak yazılan metinde ‘‘ III LIM VIII ME LXXX IV LÚŠÁREŠIMEŠ’’ ibaresi geçmekte ve ‘‘3784 Haremağası’’ olarak tercümesi yapılmıştır. Tabletten arka kısmında ise ‘‘I ME VIII LÚŠÁREŠI [É]GAL-i’’ ibaresi ise ‘‘ 108 Sarayın Haremağası’’ olarak ifade edilmiştir. Tabletlerin ön ve arka kısmında bulunan farklı ibarelerden anlaşılacağı üzere bu Haremağalarının sarayın farklı bölümlerinde ve işlerinde çalıştıkları akıllara getirmektedir. Bunlarla ilgili olarak Assur Krallığı'nda olduğu gibi Perslerde ve Urartularda da Haremağalarının işlerinin, sorumluluk alanlarının değişiklik gösterdiğini anlayabilmekteyiz(Çavuşoğlu R., Gökçe B., Işık K. 2010: 3-7).

Urartular ve Geç Hititlerde, Assurlularda olduğu gibi Haremağaları tahtında oturan kral ve soylu kişilere hizmet ederken ve yelpaze tutarken görülmektedir. Urartu ve Geç Hititlerde Kral tahtında otururken genellikle arkasında yelpaze tutan Haremağası görülür. Haremağaları bu sahnelerde kralın ve soyluların ziyafetlerini hazırlarken betimlenmiştir(Şekil, 55, 56, 57, 58).

Assur yazıtlarından anlaşıldığı üzere Urartu'da da harem olduğuyla ilgili bilgiler yer almaktadır. Assur'un Urartu Krallığı içindeki ajanların olduğundan ve bunlardan biri olan ‘‘Aššur-rešūja’’nın Assur dilindeki mektubunda şu ifadeler yer almaktadır.

‘‘...[Urartu] Kralına karşı komplo kuran (en yakın) çevresinden 20 Hadım (Harem Ağası) tutuklandılar. Urartu Kralı şimdi Turuşpa'ya geldi (ve) onları sorguya çekti. Onların tarafında bulunan bir grubu hadım, bir grubu da sakallı olan diğer kişiler getirildiler. Askerler idam edildiler. Abliuqnu'nun kardeşi Turtana yardımcısı Ursinie tutuklandı. Abliuqnu (bunun üzerine) Turuşpa'ya geldi. Urartu Kralı onu ve kardeşini sorguladı. (Bununla) hiçbir ilişkileri yok. (Kral elini) kaldırdı (ve) serbest bırakıldılar..ifadeleri yer almaktadır’’.

Bu mektupta yer alan ifadelerin kesinliđi belirsiz olmakla beraber I. Rusa (MÖ 734-714) dönemine ait olabileceđi düşünölmektedir (Salvini, 2006: 100).

Yeni Assur Krallığı kentlerinin tamamında saray yapıları bulunmaktadır. Saray yapıları Babanu (İç Avlu) ve Bitanu (Dış Avlu) olmak üzere iki avludan oluşmaktadır. İki avlulu sisteme sahip saray yapılarında mutfak, banyo, harem ve taht odası gibi ünitelerde yer almaktadır. Nitekim Haremağalarına dair verileri Nimrud Kuzeybatı Sarayı Taht Odası, Balawat Tunç Kapı Kabartmalarında, Nimrud Merkezi Saray, Ninive Assurbanipal Sarayı Oda C ve S 'de, betimlenmiş kabartmalarda görmek mümkündür. Söz konusu kabartmalarda haremağaları askeri; dini, av, ziyafet ve eğlence sahnelerinde tasvir edilmişlerdir. Askeri sahnelerde Haremağaları krala eşlik ederken, askeri malzemelerin taşınmasında (Şek.5,9,17) kontrolü sağlarken, krala şemsiye tutarken (Şek1,6,10,20), açılılık yaparken, kralın ok ve yayını taşıırken, kral tahtına ait mobilya aksamlarını taşıırken (Şek.15,16,32,34), savaş sırasında alınan ganimetleri not alırken (Şek.7,8,10,17), fildişi plaklarda mühürlerde ve kabartmalarda krala, kraliçeye ve komutanlara yelpaze tutarken resmedilmişlerdir (Şek.2,4,12,13,18,24,29,35,36,37,38,39,40,41,42,43,44,45,46,47,48,49,50,51,52,53).

Haremağaları genel olarak yuvarlak yüz hatlarına sahipken, saçları omuzlarına kadar dökölmektedir ve her zaman sakalsız olarak betimlenirler. Sade veya işlemleri olarak giydikleri giysileri vardır ve bunlara ek olarak bazıları silahlı(kılıç)(Şek.21) bazıları silahsız olarak betimlenmişlerdir(Şek.10,12). Ayaklarında sandalet tarzı ayakkabı bulunan haremağaları bazen çıplak ayakla betimlenmişlerdir (Şek.23,24). Av sahnelerinde ise Haremağaları tunik tarzı kıyafet giyerken ayaklarında çizmeye benzer ayakkabı giydikleri de görölmektedir(Şek. 22,23,24,33). Bazı Haremağalarının kollarında pazubent, bilezik ve kulaklarında küpe görölse de bazılarında ise bunların bir ikisine bazen hiç birine rastlanmamaktadır (Şek.6, 8, 9, 10, 11, 13, 17, 18)

Tasvirlerde Haremağaları ayakta, baş ve ayaklar profilden, gövde cepheden gösterilmiştir. Bunların yüz uzuvları vurgulanmış olup başları açık ve saçları omuzlara dökölmektedir. Figürlerin üzerinde tek parça, yuvarlak yakalı, kısa kollu, ayak bileklerine kadar inen bir tunik bulunmaktadır. Kıyafetin göğüs kısmından bir

kuşak geçirilmiş ve bu kuşak püsküllerle süslenmiştir. Yine elbisenin beli kemerli/kuşaklı olup etek uçları püsküllerle sonlandırılmıştır. Ayrıca birkaç örnekte kemer/kuşaklar püsküllerle bezenmiştir (Şek. 3, 12, 14, 15, 16, 25, 27, 53, 54). Bu kemer/kuşaktan volütlü bir kılıç sarkıtılmıştır (Şek. 21, 31) Haremağalarının ayakları zaman zaman çıplak zaman zaman da sandaletli olarak betimlenmiştir.

Genellikle III. Tiglat- Pileser'in olduğu Saray Kabartmalarında, III. Şulmanu-aşerid dönemine ait kabartmalarda, III. Tukulti-apil- Eşarra dönemine ait olan Kalhu Orta Saray Kabartmalarında ve Sin-ahhe- riba'ya ait kabartmalara bakıldığında Haremağalarının krala şemsiye tutan betimlemeleriyle karşılaşmaktayız. Bu betimlemelerde Kral genellikle ayakta, tahtında oturur vaziyette ve savaş arabasında (Şek. 1, 19) betimlenmiş olarak karşımıza çıkar.

Bu betimlemelerde Haremağaları ise ayakta bazen kralın arkasında bazen de kralın ön tarafında krala yelpaze tutarken görülmektedir. Haremağalarının Kral'a yelpaze tutuşunu konu edinen sahnelerde Şarrukin ve III. Tiglat-Pileser gibi krallar konu edinmiştir. Dur-Şarrukin Saray Kabartmaları, Ninive Kuzey Sarayı, Nimrud, Nabu Tapınağı ve Kalhu Kuzeybatı Sarayı iç avlusu gibi yerlerde saray ve duvar kabartmaları görmektediriz.

Mobilya ve kap taşıyan Haremağalarının çoğunlukla bulunduğu yerler Dur-Şarrukin Saray Kabartmalarıdır (Şek. 15, 16, 32, 34). Burada işlenen Haremağaları, genellikle krala ait olan taht parçalarını taşımakla görevlendirilmiş.

Av sahnelerinde karşımıza çıkan Haremağaları bazı görsellerde kralla beraber betimlenirken bazı görsellerde ise kralın olmadığı kabartmalarda da görülmektedir (Şek. 22, 23, 24, 34). Ninive Kuzey Sarayı Kabartmalarında görülen Haremağalarının olduğu sahneler Aşşur-ban-apli ve Sin-ahhe-riba gibi kralların dönemlerinden bilinmektedir.

Kral yanında duran ve malzemelerini taşıyan Haremağalarının betimlemelerinin olduğu kabartmalar, Balawat Tunç Kapı Kabartmalarında, Ninive Güneybatı Saray Kabartmalarında ve Kalhu Orta Saray Kabartmalarıdır. Ayrıca bu Haremağaları, ağırlıklı olarak III. Şalmanu-aşerid dönemine tarihlenmektedir (Şek. 5, 9, 17).

Sayım ve kontrol yapan Haremağaları (Şek. 7,8,11,18). Kalhu Orta Saray Kabartması ve Ninive Güneybatı Saray Kabartmalarında bulunmakla beraber bu denetleme sistemi III. Tukulti-apil- Eşarra dönemine denk gelmektedir.

Diğer Haremağalarının bulunduğu betimlemeler Kalhu Kuzeybatı Sarayı Kral Dairesi Cephe Kabartmaları, Kalhu Orta Saray Kabartmaları, Kalhu Güneybatı Sarayı Kabartmaları, Balawat Tunç Kapı Kabartmaları gibi saray kabartmalarında yer alan betimlemelerde görülmektedir (Şek. 3,12,21,26,27,28, 29,31,35) Bazı Haremağaları kralla beraber betimlenirken bazıları tek başına, bazıları ise bir saraylı ile birlikte veya bir kaç Haremağası beraber betimlenmişlerdir.

Sonuç olarak Yeni Assur Krallığı Döneminde saray yönetiminde Haremağalarının önemli görevlerde yer aldıkları yazılı ve görsel sanat eserlerinden anlaşılmaktadır. Haremağalarının görevleri Krala refakat etmek, malzemelerini taşımak, orduda görevli olan elçilerin huzura çıkmak, Kral'a sunulan hediyelerin ve savaş ganimetlerinin sayım ve kontrolünü yapmak, ordu ve kale komutanlığı yapmak aynı zamanda sarayda kralın görevlendirmesiyle yazışmalar yapmak, açıcılık yapmak, sözleşme imzalamak, mühür açmak ve denetleme yapmaktır.

Tamamı sakalsız olarak gösterilen Haremağaları arasında statü farklılıkları olduğu görülmektedir. Yazılı metinlerde baş hadımağalar vurgulanırken, görsel sanat eserlerinde de hadımağaları arasında farklar olduğu anlaşılmaktadır. Bazı Haremağalarının küpeli, bilezikli, pazubentli ve süslü kıyafetlerle gösterilmesi, bazı Haremağalarının sade bir şekilde gösterilmesi Haremağaları arasında bir statü farkının göstergesi olabilir. Yazılı metinlerde görülen baş haremağaları muhtemelen krala en yakın olan en önemli Haremağası olmalıdır. Haremağalarının krala oldukça yakın olması ve önemli görevler içerisinde yer alması kralın Haremağalarına karşı duyduğu güvenin bir göstergesidir.

KAYNAKÇA

Albenda, P. (1986). *The Palace of Sargon King of Assyria*, Ed. Recherche . sur les civilisations, Paris.

Barnett, R. D. (1970). *Assyrian palace reliefs in the British Museum*: British Museum, London.

Barnett, R. D. (1976). *Assyrian Palace Reliefs in the British Museum*, Londra.

Bedford, P. R. (2009). *The Neo-Assyrian Empire*. "The dynamics of ancient empires: state power from Assyria to Byzantium" 30-65

Collins, P., Baylis, L., & Marshall, S. (2008). *Assyrian palace sculptures*, British Museum Press, Londra.

Collon, D. (1987). *First impressions: cylinder seals in the ancient Near East*, British Museum Publications Limited, London.

Coşkun, İ. (2018). "Til Tuba Savaşı ve Zafer Töreni", *Asosjournal*, 591-600.

Çavuşoğlu R., Gökçe B., Işık, K. (2010). "Urartu Krallığı'nda Harem" *Colloquium Anatolicum, IX.*, 1-7.

Çilingiroğlu, A. (1999). *Yeni Asur Devleti'nin Kuzey Yayılımı ve Doğu Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası*, Karaman.

Gadd, C. J. (1936). *The stones of Assyria*. Chatto and Windus, London.

Gilibert, A. (2011). *Syro-Hittite monumental art and the archaeology of performance: the stone reliefs at Carchemish and Zincirli in the earlier first millennium, BCE* (Vol. 2), Walter de Gruyter.

Kellner, H.-J. (1991a). *Gürtelbleche aus Urartu*, Franz Steiner Verlag, Stuttgart.

Kellner, H.-J. (1991b). *Votive Plaques*. In R. Merhav (Ed.), *Urartu: A Metalworking*. Stuttgart.

Layard, A. H. (1849). *The Monuments of Nineveh: First & Second Series*: Murray. Britain.

Llewellyn-Jones, M. (2002). *Contemporary Irish drama & cultural identity*. Intellect Books.

Llewellyn-Jones, L. (2002) "Eunuchs and the Harem in Achaemenid Persia (539-331 BC)", S. Tougher (ed.), *Eunuchs in Antiquity and Beyond*, London-Swansea.

Mallowan, M., & Davies, L. (1970). Ivories from Nimrud II. *Ivories in Assyrian*

Style, London.

McGovern, P. E., Fleming, S. J., & Katz, S. H. (2003). *The origins and ancient history of wine: food and nutrition in history and antropology*: Routledge.

Menant, M.J. (2005). "Asur Araştırmaları Ninova Sarayı Kütüphanesi", 32. İstanbul.

Mierotop, M. (2006). *Asur İmpatatorluğu'nun Yayılışı*. Dost Kitabevi Yayınları, Ankara .

Oates, J. (2004). *Babil* (F. Çizmeli, Trans.). Ankara.

Özyar, A. (2005). "Kralların Coğrafyası" *Arkeo Atlas Dergisi*, Sayı 4. İstanbul. 46-48.

Parrot, A. (2005). *Assiri: i conquistatori della Mesopotamia*, Milano.

Porada, E., & Buchanan, B. (1948). *Corpus of Ancient Near East Seals in North American Collection*, the collection of the Pierpont Morgan Library, Pantheon boks, Newyork.

Postgate, J. N. (1979). *The economic structure of the Assyrian Empire. In M. T. Larsen (Ed.), Power and propaganda*, A symposium on Ancient Empire, Copenhagen.

Reade, J. (1979). *Ideology and propaganda in Assyrian art. Paper presented at the Power and propaganda*, A symposium on ancient empires. Copenhagen.

Saggs, H. W. F. (1984). *The might that was Assyria*: Sidgwick & Jackson.

Salvini M. (2006). *Urartu Tarihi ve Kültürü*, Arkeoloji Sanat Yayınları, İstanbul.

Schmidt, E. L., & Williams, C. M. (1953). "Physiology of insect diapause. V. Assay of the growth and differentiation hormone of Lepidoptera by the method of tissue culture", *The Biological Bulletin* 105(1), 174-187.

Sever, E. (1993). *Asur Tarihi*, İstanbul. Kaynak Yayınları, İstanbul.

Sever, H. (1987). *Asur Tarihinin Ana Devreleri*, Ankara.

Sevin, V. (2005). "Assur İmparatorluğu, Eski Yakındoğu'nun Süper Gücü" *Arkeo Atlas* Sayı, 4.52.

Sevin, V. (2014). *Yeni Assur Sanatı II: Assur Resim Sanatı*, Türk Tarih Kurumu, Ankara.

Seidl, U. (2004). *Bronzekunst Urartus*, Von Zabern

Stronach, D. (1995). *The imagery of the wine bowl: wine in Assyria in the early first millennium BC. The origins and ancient history of wine*, Luxembourg.

Tadmor, H. Yamada, S. (2011). *The Royal Inscriptions of Tiglath-Pileser III (744-727 BC) and Shalmaneser V (726-722 BC), King of Assyria*, Eisenbrauns.

Tanabe, K., Hori, A., Hayashi, T., Miyashita, S., & Ishida, K. (1982). *Studies in Urartian Bronze Objects from Japanese Collections (I)*. Bulletin of the Ancient Orient Museum. Tokyo.

Taş, İ. (2008). *Hitit Kralı IV. Tuthaliya. Asur Devleti'ne ve Suriye'deki Vassal Krallıklara Yönelik Politikası*, Arkeoloji ve Sanat Yayınları. İstanbul.

Wilber, D. N. (1989) *Persepolis. The Archaeology of Parsa, Seat of the Persian Kings*, New Jersey.

Wilson, J. V. K. (1972). *The Nimrud Wine Lists*, London.

Winter, I.R. (2010). *On Art in the Ancient Near East*, Boston.

HARİTA VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Harita 1. Yeni Assur Siyasi Haritası (Cambridge Ancient History, Vol. 3, Part 2).

Şekil 1. Kalhu Saray Kabartması(Tadmor, H. Yamada, S. 2011: 55, Fig.2).

Şekil 2.Kalhu Saray Kabartması (Winter, I.R., 2010: 50-32, Res.33).

Şekil 3. Kalhu Kuzeybatı Sarayı Kral Dairesi Cephe Kabartmaları (Sevin,2014 : Res.24).

Şekil 4. Kalhu Kuzeybatı Sarayı İç Avlusu. (Sevin, 2014: Res.52).

Şekil 5. Kalhu Ekal Maşarti'nin Taht Altlığı. (Sevin, 2014: Res.58).

Şekil 6. Balawat Tunç Kapı Kabartması. (Sevin, 2014: Res.75).

Şekil 7. Kalhu Orta Saray Kabartması. (Sevin, 2014: Res.91).

Şekil 8. Kalhu Orta Saray Kabartması. (Sevin, 2014: Res.92).

Şekil 9. Kalhu Orta Saray Kabartması. (Sevin, 2014: Res.95).

Şekil 10. Kalhu Orta Saray Kabartması. (Sevin, 2014: Res.93).

Şekil 11. Kalhu Orta Saray Kabartması. (Sevin , 2014: Res.99).

Şekil 12. Kalhu Orta Saray Kabartması. (Sevin, 2014: Res.109).

Şekil 13. Dur-Şarrukin Saray Kabartması. (Sevin, 2014: Res.144).

Şekil 14. Dur-Şarrukin Saray Kabartması. (Sevin, 2014: Res.147).

Şekil 15. Dur-Şarrukin Saray Kabartması. (Sevin, 2014: Res.149).

Şekil 16. Dur-Şarrukin Saray Kabartması. (Sevin, 2014: Res.150).

Şekil 17. Güneybatı Sarayı Kabartması (Sevin, 2014: Res.179).

Şekil 18. Güneybatı Sarayı Kabartması (Sevin, 2014: Res.191).

Şekil 19. Ninive avlu kabartması(Sevin, 2014: Res.203).

Şekil 20. Steller ve Kaya Kabartmaları(Sevin, 2014: Res.211).

Şekil 21. Kalhu Güneybatı Saray Kabartmaları, Duvar Resmi (Sevin, 2014: Res.215).

Şekil 22. Av kabartması (Sevin, 2014: Res.232).

Şekil 23. Av kabartması (Sevin, 2014: Res.233).

Şekil 24. Av kabartması (Sevin, 2014: Res. 235).

Şekil 25. Aşşur-ban-apli av kabartması(Sevin, 2014: Res.241).

Şekil 26. Balawat Tunç Kapı Kabartması(Sevin, 2014: Res.76).

Şekil 27.Duvar Kabartması(Albenda, 1986 :Res.34)

Şekil 28.Duvar Kabartması(Albenda, 1986 :Res.7-8 (4,8).

Şekil 29.Duvar Kabartması(Albenda, 1986 :Res. 9-10).

Şekil 30.Duvar Kabartması(Albenda, 1986 :Res.20-21).

Şekil 31.Duvar Kabartması(Albenda, 1986 :Res.25).

Şekil 32.Duvar Kabartması(Albenda, 1986 :Res. 34-35).

Şekil 33.Duvar Kabartması(Albenda, 1986 :Res.4-6).

Şekil 34.Duvar Kabartması(Albenda, 1986 :Pl. 123).

Şekil 35. Duvar Kabartması(Albenda, 1986 :Res. 74).

Şekil 36. Ninive Kuzey Sarayı Duvar Kabartması(Richard David Barnett, 1970: pl. 16; R. D. Barnett, 1976: plLXV-LXIII; P. Collins, Baylis, & Marshall, 2008: 137; Gadd,1936: fig. 43; J. Reade, 1979: fig. 13).

Şekil 37. Kalhu-Nimrud Duvar Kabatması(Layard, 1849: pl. 5; McGovern, Fleming, & Katz, 2003: fig.12.11; Parrot, 2005: fig. 22; Sevin, 2014: şekil 52).

Şekil 38. Silindir Mühür (Porada & Buchanan, 1948: fig. 676).

Şekil 39. Silindir Mühür (Porada & Buchanan, 1948: plt 674).

Şekil 40. Silindir Mühür (Porada 1993: fig. 43; Porada & Buchanan, 1948: plt 673e).

Şekil 41. Silindir Mühür (Porada & Buchanan, 1948: 776).

Şekil 42. Silindir Mühür (Collon, 1987: 75, fig. 338).

- Şekil 43.** Silindir Mühür (Collon, 1987: 75, fig. 339).
- Şekil 44.** Silindir Mühür (Porada & Buchanan, 1948: 665).
- Şekil 45.** Silindir Mühür (Porada & Buchanan, 1948: 666).
- Şekil 46.** Silindir Mühür (Porada & Buchanan, 1948: pl 667).
- Şekil 47.** Silindir Mühür (Porada & Buchanan, 1948: 668).
- Şekil 48.** Silindir Mühür (Porada & Buchanan, 1948: 669).
- Şekil 49.** Silindir Mühür (Porada & Buchanan, 1948: 670).
- Şekil 50.** Silindir Mühür (Porada & Buchanan, 1948: 671).
- Şekil 51.** Silindir Mühür (Porada & Buchanan, 1948: 672).
- Şekil 52.** Fildişi plak (M. Mallowan & Davies, 1970: pl. 7; Stronach, 1995: fig. 12.12a).
- Şekil 53.** Fildişi plak (M. Mallowan & Davies, 1970: pl. 67).
- Şekil 54.** Fildişi plak (Mallowan & Davies, 1970: lev. 69)
- Şekil 55.** Zincirli Ortostat (Gilibert, 2011: Zincirli 69; Voos, 1985: abb. 104)
- Şekil 56.** Urartu Kemer (Kellner, 1991a: fig. 256; Seidl, 2004: abb 102, sm101; Tanabe, Hori, Hayashi, Miyashita, & Ishida, 1982: V-B 28)
- Şekil 57.** Urartu Kemer (Kellner, 1991: 69, Çiz. 279. Seidl, 2004: abb 102, sm9)
- Şekil 58.** Urartu Kemer (Seidl, 2004: abb 102, sm 10).

KATALOG

Katalog No: 1

Adı : Saray Kabartması

Dönemi : Yeni Assur

Cinsi :-

Buluntu yeri : Kalhu

Ölçüleri :-

Nerede : British Müzesi (env.118908)

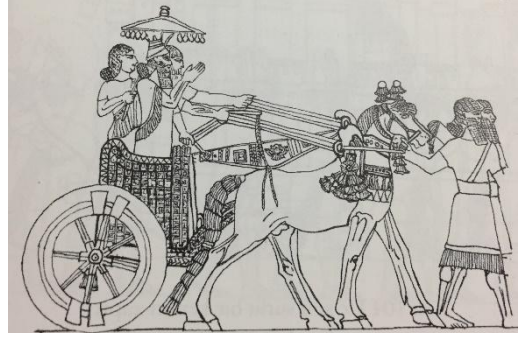
Şekil No : 1

Resim No :-

Sahne : Kral'a Şemsiye Tutan Haremağası

Yayımlar : (Tadmor, H. Yamada, S. 2011: 55, Fig.2, Sevin, 2014: Res. 102)

Tanımı : III. Tiglat- Pileser'in olduğu Saray Kabartmasında kral selamlama pozisyonunda ve atlı araba üzerindedir. Arabayı çeken iki askerleri görmekteyiz, arabanın içinde ise kral, arabayı süren asker ve haremağası görülmektedir. Haremağası krala şemsiye tutarken görülmektedir.

Katalog No : 2
Adı : Saray Kabartması
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi : Rölyef
Buluntu Yeri :-
Ölçüleri :-
Nerede :Detroit Sanat Enstitüsü

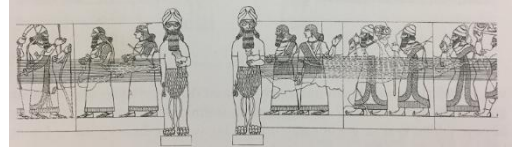

Şekil No :2
Resim No :33
Sahne :Kralların Selamlaşma Sahnesinde Kral'a Yelpaze Tutan Haremağası
Yayımlar : (Winter, I.R., 2010: 50-32, Res.33)

Tanımı : III. Tiglat-Pileser'in olduğu Saray Kabartmasında selamlama pozisyonundaki kralın sağ eli selamlama pozisyonundayken sol elinde bir yay tutmakta ve arkasındaki Haremağası ise sağ elinde yelpaze ile betimlenmiştir. Karşısına duran sakallı adamın arkasında duran Haremağası'nın sağ eli aşağıyı gösterir pozisyonda, sol eli ise hançerinde görülmektedir. Haremağasının arkasındaki sakallı adamın ellerini kavuştururken görmekteyiz bunun yanı sıra kralın hemen önünde yere yatmış bir adam betimi daha vardır. Olasılıkla af dileme, bağışlanma isteği olabilir.

Katalog No : 3

Adı :Kalhu Kuzeybatı Sarayı

Kral Dairesi Cephe Kabartmaları

Dönemi : Yeni Assur

Cinsi : Saray Kabartması

Buluntu Yeri : Kalhu

Ölçüleri :-

Nerede :-

Şekil No : 3

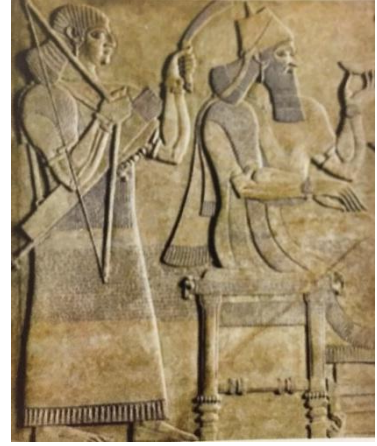
Resim No : 24

Sahne : Haraç ve Armağan Töreninde Haremağası

Yayımlar : (Sevin, 2014: Res.24)

Tanımı : Kral, olası olarak veliaht (mar şarri), sakallı saraylıların yanında Haremağaları ve elçileri huzura çağırın mabeyinci (nagir ekalli) ön planda görülmekte ve onu takip eden, tepsiler içinde mücevher getiren elçiler görülmektedir. Giysileri, başlıkları, çarıklarıyla muhtemelen Suriye'nin farklı yörelerinden gelmişlerdir. Ellerindeki haraçları, hediyeleri krala sunacakken betimlenmişlerdir.

Katalog No : 4
Adı : Saray Kabartması
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi : -
Buluntu Yeri : -
Ölçüleri :2.36 m
Nerede : Kalhu Kuzeybatı Sarayı İç Avlusu
Şekil No :4
Resim No : 52
Sahne : Kral'a Yelpaze Tutan Haremağası
Yayınlar : (Sevin, 2014: Res.52)
Tanımı : Kral tahtında otururken elinde bir tas vardır. Etrafında ise yelpaze sallayan Haremağaları yer almaktadır. Haremağasının sol elinde yelpaze varken sağ elinde ise bir yay tutmaktadır.

Katalog No : 5
Adı : Taht altlığı
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi :
Buluntu Yeri : Kalhu
Ölçüleri :-
Nerede :-
Şekil No :5
Resim No : 58

Sahne : Assur ve Babil Kralları Yanında Duran Haremağaları
Yayınlar : (Sevin, 2014: Res.58)

Tanımı : Assur ve Babil krallarının kendilerine özgü olan başlıklarının ayrımı kolaylıkla yapılmaktadır. Kısa kollu olan ve saçakları aşağı kadar uzanan tunikleri vardır. Assur kralı savaş elbisesi giymiş bunu da krali kemeri ile tutturduğu püsküllü kuyruğuyla sabitlemiştir. Babil kralının betimlemesinde ise omuzlarına püsküllü bir kaftan attığını görmekteyiz bununda türünün Kuzey Suriye olduğu anlaşılmaktadır. İki kralında yanında bulunan Haremağalarının krallara ait topuz ve yayları tuttuğunu görmekteyiz.

Katalog No : 6
Adı : Balawat Tunç
Kapı Kabartması

Dönemi : Yeni Assur

Cinsi : Kapı Kabartması

Buluntu Yeri :-

Ölçüleri :-

Nerede :-

Şekil No :6

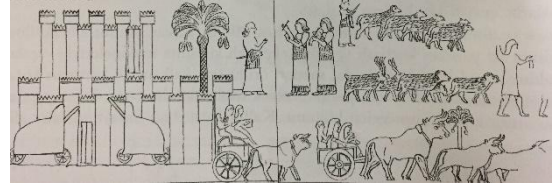
Resim No : 75

Sahne : III. Şulmanu- aşerid'e Şemsiye Tutan Haremağası

Yayınlar : (Sevin, 2014: Res.75)

Tanımı : III. Şulmanu- aşerid'in huzuruna kabul ettiğı tümü sakalsız olan, dizleri üzerine çöken, yere yatan, ellerini af diler pozisyonda olan insanlar vardır. Kral'ın arkasında duran haremağalarından biri kral'a şemsiye tutarken diğeri ise kral'ın topuz ve yayını tutarken resmedilmiştir.

Katalog No : 7
Adı : Kalhu Orta Saray
Kabartması

Dönemi : Yeni Assur

Cinsi :

Buluntu Yeri : Kalhu

Ölçüleri :-

Nerede :-

Şekil No :7

Resim No : 91

Sahne : Sayım ve Kontrol Yapan Haremağaları

Yayımlar : (Sevin , 2014: Res.91)

Tanımı : Yağmalanmış hisardan alınan ganimetlerin sayımının ve taşınmasını anlatılan sahnede birde yağma sonrası hisarın duvar diplerinde bırakılan koç başlı savaş makineleri, koyun, keçi, öküz gibi hayvanların sürüler halinde götürülmesi öküz arabalarının içinde kadın ve çocuklarında beraberlerinde götürüldüğünü görmekteyiz. Bunun yanı sıra sahnenin ortasında bulunan üç haremağası dikkati çekmektedir. Biri önünden geçen sürüleri, malzemeleri denetlerken diğer iki haremağası denetim yapan haremağasının söylediklerini not etmektedirler.

Katalog No : 8
Adı : Kalhu Orta Saray
Kabartması

Dönemi : Yeni Assur

Cinsi :

Buluntu Yeri : Kalhu

Ölçüleri :-

Nerede :-

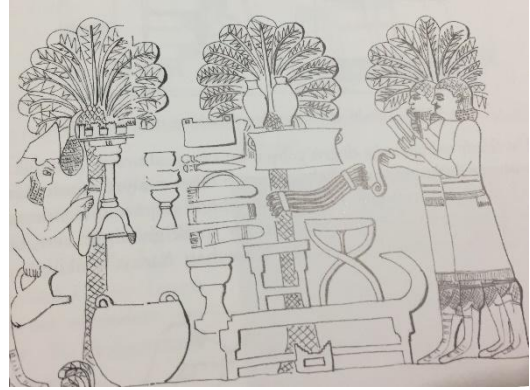
Şekil No :9

Resim No : 92

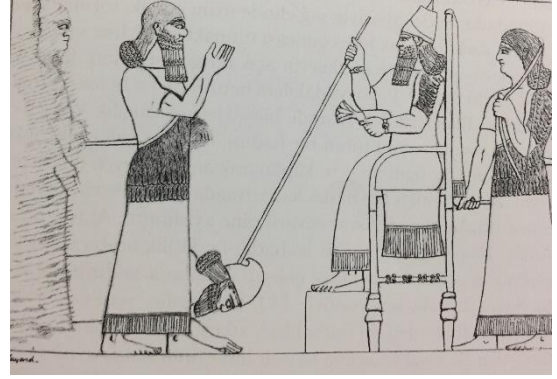
Sahne : Kalde Ganimetlerinin Sayımını Yapıp Yazan Haremağaları

Yayımlar :(Sevin, 2014: Res.92)

Tanımı : III. Tukulti-apil- Eşarra döneminde ortaya çıkan bir denetleme ve iki yazmandan oluşan üçlü figürinler burda da karşımıza çıkmaktadır. Sakallı denetleyicinin söylediklerini yazmakla görevlidirler. Sakalsız olan yazmanların Haremağaları olduğu görülmektedir. Sahnede görülen silah, kazan, kap kacak ve mobilyalar ön planda tutulmuştur.

Katalog No : 9
Adı : Kalhu Orta Saray
Kabartması
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi :-
Buluntu Yeri : Kalhu
Ölçüleri :-
Nerede :-
Şekil No :8
Resim No :95
Sahne : Kral'ın Arkasında Duran Haremağası
Yayımlar : (Sevin, 2014: Res.95)

Tanımı : Tahtında oturan kral'ın elindeki çiçekten dolayı ılımlı bir davranış içerisinde olduğunu söyleyebiliriz. Karşısında duran sakallı adamın giysisine ve sakalından dolayı kraliyet ailesi mensubu olduğu düşünülebilir. Kral'ın önünde eğilmiş bir adam görülmekte ve kral asası ile bu adamın başına dokunmaktadır. Kral'ın arkasında duran Haremağası ise krala ait olan bir yay tutmaktadır.

Katalog No : 10
Adı : Kalhu Orta Saray
Kabartması

Dönemi : Yeni Assur

Cinsi :-

Buluntu Yeri : Kalhu

Ölçüleri :-

Nerede :-

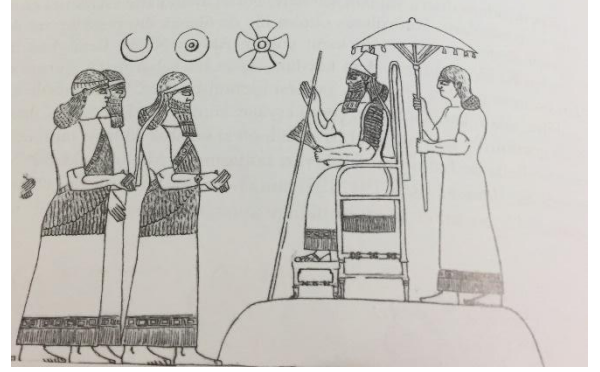
Şekil No :10

Resim No : 93

Sahne :III. Tukulti-apil- Eşarra'ya Şemsiye Tutan Haremağası

Yayımlar :(Sevin, 2014: Res.93)

Tanımı :III. Tukulti-apil- Eşarra Dönemine ait olan betimleme de kral'ın kabul töreni ifade edilmekte, sol üst köşede Ay Tanrısı Sin, Güneş Tanrısı Şamaş ve Savaş ve Aşk Tanrısı İştari'nin simgelerini görmekteyiz. Kral'ın karşısında veliaht prens yanında sakallı bir maiyet mensubun yanı sıra birde ellerini kavuşturmuş Haremağası görülmekte Kral'ın arkasında ise kral'a şemsiye tutan bir Haremağası bulunmaktadır.

Katalog No : 11
Adı :Kalhu Orta Saray
Kabartması

Dönemi : Yeni Assur

Cinsi :-

Buluntu Yeri : Kalhu

Ölçüleri :-

Nerede :-

Şekil No :11

Resim No : 99

Sahne : Kesilmiş İnsan Başlarının Sayımını Yapan Haremağası

Yayımlar :(Sevin, 2014: Res.99)

Tanımı :Kesilmiş insan başlarının askerler tarafından getirilip kontrol amaçlı Haremağasına gösterilmesi işlenmiş olan görselde Haremağalarının bir görevinin de belli işlerde kontrol sağlamasının olduğunu çıkarabiliriz.

Katalog No : 12
Adı : Kalhu Orta Saray
Kabartması
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi :-
Buluntu Yeri : Kalhu
Ölçüleri :-
Nerede :-
Şekil No :13
Resim No : 109
Sahne : Müzik Eşliğinde Yürüyen Tören Alayında Haremağaları
Yayımlar :(Sevin, 2014: Res.109)

Tanımı : III. Tukulti-apil- Eşarra sarayında bulunan kabartmada müzikle beraber el çırpılarak yürüyen bir tören alayı betimlemesine rastlanmaktadır. Yürür pozisyonda olan kişilerin ikisi Haremağası ikisi sakallı ve en arkada aslan postu giyinmiş bir kişi daha görülmektedir. Arkada yürüyen Haremağasının öndeki Haremağasından bir farklı yanı küpesinin olmasıdır.

Katalog No : 13
Adı : Dur-Şarrukin Saray Kabartması
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi :-
Buluntu Yeri :-
Ölçüleri :-
Nerede :-
Şekil No :12
Resim No :144

Sahne : Kral ve yelpazeci Haremağası

Yayınlar :(Sevin, 2014: Res.144)

Tanımı : Kral selamlama pozisyonunda ve elinde lotus dalı tutmaktadır. Bu görselde Kral geleneksel krali kıyafet yerine Kuzey Suriye tarzını yansıtan bir kıyafet giymiştir. Kral'ın arkasında bulunan Haremağası ise krala yelpaze tutmaktadır.

Katalog No : 14
Adı : Dur-Şarrukin Saray
Kabartması
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi :-
Buluntu Yeri :-
Ölçüleri :-
Nerede :-
Şekil No :14
Resim No : 147
Sahne : Şarru-kin, veliaht Sin- ahhe-riba ve Haremağaları
Yayımlar :(Sevin, 2014: Res.147)

Tanımı : Kral kaftanlı olarak betimlenmiş sağ elinde bir asa tutan kral sol eliyle kılıcının kabzasını tutar pozisyonda betimlenmiştir. Karşısında veliaht Sin-ahhe-riba resmedilmiş sağ eli yukarda sol elini kılıcının kazasına bırakmış bir şekilde betimlenmiştir. Kral'ın arkasında duran iki haremağasının küpeli olduğunu görmekteyiz. Öndeki Haremağasının kılıcının olduğunu ve sağ eliyle yelpaze tutarken sol elinde bir kumaş parçasının sallandığını görmekteyiz. Arkadaki Haremağası ise Kral'a ait olan sadak, yay ve topuz tuttuğunu görmekteyiz.

Katalog No : 15
Adı : Dur-Şarrukin Saray
Kabartması
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi :-
Buluntu Yeri :-
Ölçüleri :-
Nerede :-
Şekil No :16
Resim No : 149
Sahne : Krali Taht ve Araba Taşıyan Haremağaları
Yayımlar :(Sevin, 2014: Res.149)

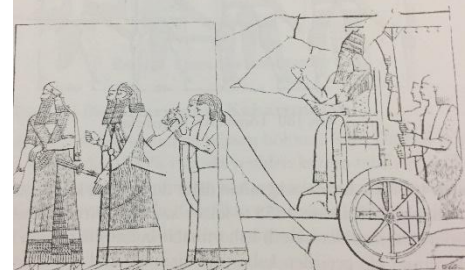
Tanımı : Haremağalarının önde gelen ilki ellerinde çanaklar ve arkasında ellerinde situlalar taşırken betimlenmiştir. Arkadan gelen iki Haremağası ise arabayı sırtlanmış öndeki Haremağalarını takip ederken betimlenmişlerdir. Situlalar aslan başlı olarak süslenmiştir. Arabanın ise boyunduruk kısmı at şeklinde tasarlanmış muhtemelen iki at tarafında çekilmektedir.

Katalog No :16
Adı : Dur-Şarrukin Saray
Kabartması
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi :-
Buluntu Yeri :-
Ölçüleri :-
Nerede :-
Şekil No :15
Resim No : 150
Sahne : Taht ve Masa Taşıyan Haremağaları
Yayımlar : (Sevin, 2014: Res.150)

Tanımı : Taht ve masa taşıyan Haremağalarından öndeki iki kişinin taşıdıkları taht işlemelerinde heykeltçiler vardır ve arkalıktır. Arkadan gelen Haremağaları ise aslan bacaklı bir masa taşırken betimlenmişlerdir.

Katalog No :17
Adı :Güneybatı Sarayı Kabartması
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi :-
Buluntu Yeri : Ninive
Ölçüleri :-
Nerede :-
Şekil No :17
Resim No : 179
Sahne : Krali Tören Alayı ve Haremağaları
Yayınlar :(Sevin , 2014: Res.179)

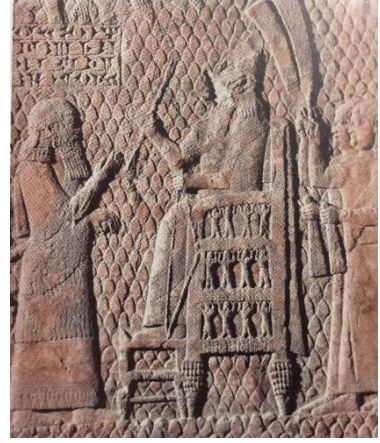
Tanımı : Veliaht prensin önde ve arkasında iki sakallı adamın yürüdüğü sahnede olasılıkla atların çekmesi için tasarlanan arabayı iki Haremağasının çektiğini görüyoruz arabanın içinde tahta oturan kral tören kıyafeti giymiş şekilde betimlenmiş ve arabayı itmekte olan iki Haremağası daha bulunmaktadır.

Katalog No : 18
Adı : Güneybatı Sarayı Kabartması
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi : Duvar Kabartması
Buluntu Yeri : Ninive
Ölçüleri :-
Nerede :-
Şekil No :18
Resim No : 191
Sahne : Kesilmiş İnsan Başlarının Sayımını Yapan Haremağası
Yayımlar :(Sevin, 2014: Res.191)

Tanımı : Sahnede bir çok kesilmiş insan başı getiren sakallı adam betimlenmiştir. Öndeki asker elinde iki insan başı ile betimlenirken önünde duran yazmanların ayak dibinde de insan başları vardır. Arkadaki asker ise sağ elinde bir insan başı tutarken sol elinde ise yüzülmüş kafa derisi tutar. Bunları yazan ve kontrol eden iki kişi vardır. Biri sakallı diğeri ise Haremağasıdır.

Katalog No :19
Adı : Avlu Kabartması
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi :-
Buluntu Yeri : Ninive
Ölçüleri :-
Nerede :-
Şekil No :19
Resim No :203

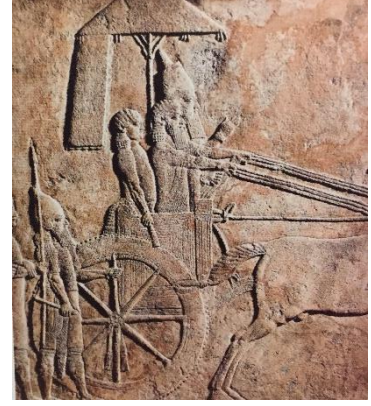

Sahne : Tahtında Oturan Kral'a Yelpaze Tutan Haremağası

Yayınlar : (Sevin, 2014: Res.203)

Tanımı : Tahtında oturan kral ve önünde duran sakallı bir adam vardır. Kral ol elinde bir yay tutarken sağ elinde ise zaferin temsili olarak iki ok tutmaktadır. Kralın arkasında ise yelpaze yapan ve sol ellerinde kumaş tutan iki Haremağası betimlenmiştir.

Katalog No : 20
Adı : Steller ve Kaya Kabartmaları
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi : Stel veya Kaya Kabartması
Buluntu Yeri :-
Ölçüleri :-
Nerede :-
Şekil No :20
Resim No : 211

Sahne : Sin-ahhe-riba Savaş Arabasındayken Şemsiye Tutan Haremağası

Yayınlar :(Sevin , 2014: Res.211)

Tanımı : Kral savaş arabasında betimlenirken arabada bulunan ve arabayı kullanan bir asker ve sağ elinde yelpazeye benzer bir obje tutan Haremağası betimlenmiştir. Arabanın dışında yine bir asker ve ellerini kavuşturmuş biçimde bekleyen bir Haremağası daha vardır.

Katalog No : 21

Adı : Kalhu Güneybatı Sarayı
Kabartmaları

Dönemi : Yeni Assur

Cinsi : Duvar Resmi

Buluntu Yeri : Kalhu

Ölçüleri : 1.33 m.

Nerede :-

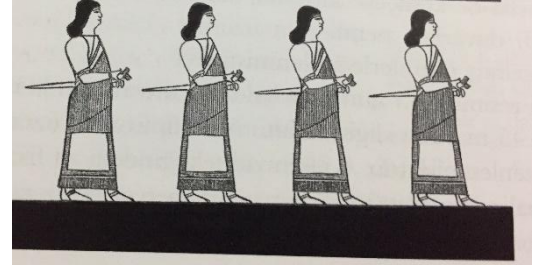
Şekil No :21

Resim No : 215

Sahne :Kalhu ekal-maşarti'si Taht Odasına Aşşur-aha-iddin'in Yaptırdığı
Duvar Resminde bulunan Haremağaları

Yayımlar : (Sevin, 2014: Res.215)

Tanımı : III. Şulmanu-aşerid'in Kalhu'da yaptırdığı bu duvar resminde yürür pozisyonda dört Haremağası resmedilmiştir. Kılıçları bulunan Haremağalarının elleri kavuşmuş şekilde ve yürür pozisyonda resmedilmiştir.

Katalog No : 22
Adı : Av Kabartmalası
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi :-
Buluntu Yeri :-
Ölçüleri :-
Nerede :-
Şekil No :22
Resim No : 232

Sahne : Av Malzemelerini Taşıyan Haremağaları

Yayınlar :(Sevin, 2014: Res.232)

Tanımı : Av malzemelerini taşıyan dört Haremağası kuşaklı sade kıyafet giymiş, ellerinde ok ve ip taşıırken betimlenmiştir.

Katalog No : 23
Adı : Av Kabartması
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi :-
Buluntu Yeri :-
Ölçüleri :-
Nerede :-
Şekil No :23
Resim No :233

Sahne : Av Sonrası Ölü Arslanları Taşıyan Haremağaları

Yayınlar :(Sevin, 2014: Res.233)

Tanımı : Avdan sonra ölü aslanların taşınmasını konu edinen betimlemede sahnedekilerin tümü Haremağasıdır. Bir kısım Haremağası aslanları taşırken diğerleri ise ellerinde mızrak, yay ve kalkan ile betimlenmiştir.

Katalog No : 24
Adı : Av Kabartması
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi :-
Buluntu Yeri :-
Ölçüleri :-
Nerede :-
Şekil No :24
Resim No :235

Sahne : Aşşur-ban-apli'ye Refakat Eden Haremağası

Yayınlar :(Sevin, 2014: Res. 235)

Tanımı : Assur-ban-apli aslanı avlarken aslanın kükreyişi, alnına saplanan ok ve karnına saplanan hançer detaylı bir şekilde betimlenirken kralın arkasında sol elinde yay ve sağ elinde oklarla krala refakat eden Haremağası da betimlenmiştir.

Katalog No :25
Adı :-
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi :-
Buluntu Yeri :-
Ölçüleri :-
Nerede :-
Şekil No :25
Resim No : 241

Sahne : Av Tanrılarına Şarap Sunan Kral'a Yelpaze Tutan Haremağaları

Yayınlar : (Sevin, 2014: Res.241)

Tanımı : Av sonrası tanrılara kralın şarap sunumunu betimleyen sahnede kralın arkasında duran üç Haremağası betim içinde yer almıştır. Kralın hemen arkasında duran iki Haremağası sağ ellerinde yelpaze tutarken sol ellerinde ise bir kumaş parçası tutar durumdadır. Arkadaki Haremağası ise sol elinde krala ait olan yay, sağ elinde ise içinde ok bulunan bir sadak tutarken betimlenmiştir.

Katalog No : 26
Adı : Balawat Tunç Kapı
Kabartması

Dönemi : Yeni Assur

Cinsi : -

Buluntu Yeri :-

Ölçüleri :-

Nerede :-

Şekil No :26

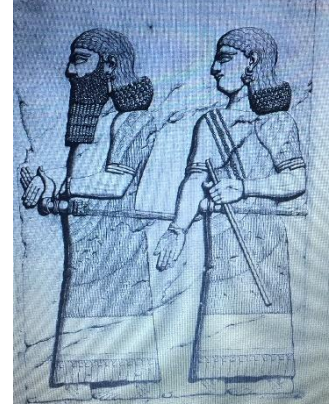
Resim No : 76

Sahne : Atlı Arabalar Önünde Yürüyen Haremağası

Yayımlar : (Sevin, 2014: Res.76)

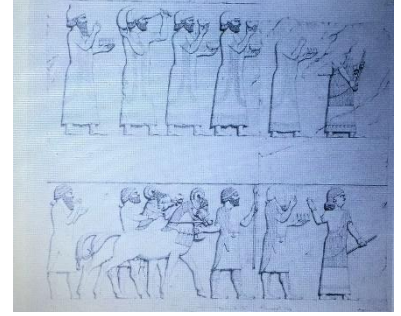
Tanımı : Sahnede en arkada bulunan sakallı askerın takip ettiği iki arabanın önünde yürüyen Haremağası sol elinde yay sağ elinde ise bir topuz tutar ve yürür pozisyonda işlenmiştir. Askerlerden farklı olarak uzun tunik giymesi çarpıcı bir detaydır.

Katalog No : 27
Adı :-
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi :-
Buluntu Yeri :-
Ölçüleri :-
Nerede :-
Şekil No : 27
Resim No :-
Sahne :-
Yayımlar : (Albenda, 1986 :Res.34)

Tanımı : Önde sakallı bir adam ellerini kavuşturmuş şekilde beklerken arkasındaki Haremağası sağ eli aşağıyı gösterir sol elinde iki çubuk tutar durumdadır. Süslü elbise giyen Haremağasının elbisesi ayaklarına kadar uzundur ve ayaklarında sandalet tarzı bir ayakkabı vardır. Yüz hatları yuvarlak, sakalsız, saçları omuzlarına kadar olan Haremağasının kulağında küpesi bulunmaktadır.

Katalog No : 28
Adı :-
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi :-
BuluntuYeri :-
Ölçüleri :-
Nerede :-
Şekil No : 28
Resim No :-
Sahne :-
Yayımlar : (Albenda, 1986 :Res.7-8 (4,8).

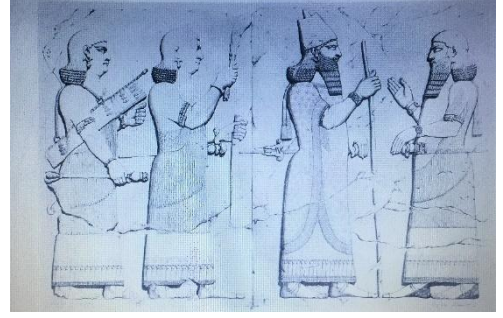
Tanımı : Üst sahnede ellerinde çanak, çuval, vs. bulunan adamlar betimlenmiş, alt sahnede ise alkış tutan adamı, atlarla beraber giden adamlar ve en önde ise sağ eli arkayı gösterir şekilde duran Haremağası yer almaktadır. Muhtemelen bir armağan sahnesi işlenmiştir. Haremağası ayaklarına kadar inen bir kıyafet giymiş, sağ kolunda pazubendi ve sol elinde bir çubuk tutarken betimlenmiştir.

Katalog No : 29
Adı :-
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi :-
Buluntu Yeri :-
Ölçüleri :-
Nerede :-
Şekil No : 29
Resim No :-
Sahne :-
Yayınlar : (Albenda, 1986 :Res. 9-10)

Tanımı : Sahnede ön kısımda sol eli havada olan Haremağasını karşısında ellerini açmış bir adam ve arkasında sağ elinde kıraç olan adam atların yularından tutmaktadır. Arkadan gelen adam ise uzun bir sopayla atların yanında betimlenmiştir. Haremağası genelde olduğu gibi ayaklarına kadar uzanan bir kıyafet giymiş, kolları bazubentli, saçları omuzlarına kadar, tombul ve sakalsız yüz hatlarına sahip olan kulağında küpesi olarak betimlenmiştir.

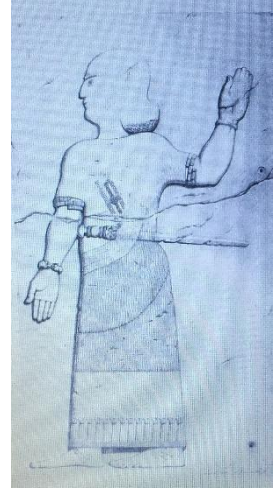
Katalog No : 30
Adı :-
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi :-
Buluntu Yeri :-
Ölçüleri :-
Nerede :-
Şekil No : 30
Resim No : 20-21
Sahne :-
Yayımlar : (Albenda, 1986 :Res.20-21)

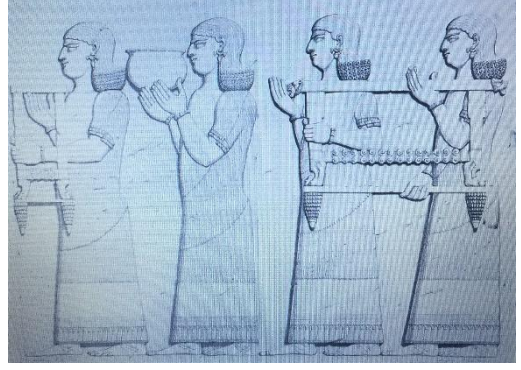
Tanımı : İki kralın selamlaşmasının bulunduğu sahnede arkada bulunan iki Haremağası vardır. Önde bulunan Haremağası sağ elinde yelpaze sol elinde bir kumaş parçası tutarken, arkada bulunan Haremağası ise sağ elinde bir topuz ve omuzunda bir sadakla betimlenmiştir.

Katalog No : 31
Adı :-
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi :-
Buluntu Yeri :-
Ölçüleri :-
Nerede :-
Şekil No : 31
Resim No : 25
Sahne :-
Yayımlar : (Albenda, 1986 :Res.25)

Tanımı : Betimi bulunan Haremağası tipik özellikleriyle işlenmiş yuvarlak yüzlü ve sakalsız, omuzlarına kadar inen saçları, ayaklarına kadar inen uzun süslü kıyafeti, kollarında bilezikleri, pazubentleri, kılıcı ve ayaklarında sandalet tarzı bir ayakkabıyla işlenmiştir.

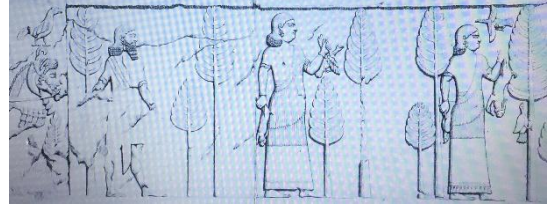

Katalog No : 32
Adı :-
Dönemi :Yeni Assur
Cinsi :-
Buluntu Yeri :-
Ölçüleri :-
Nerede :-
Şekil No : 32
Resim No : 34-35
Sahne :-
Yayımlar : (Albenda, 1986 :Res. 34-35)

Tanımı : En önde yürüyen mobilya taşıırken betimlenmiş Haremağasını takip eden diğer Haremağası elinde bir kazan tutarken betimlenmiştir. Arkasında muhtemelen taht parçası olan mobilyayı taşıyan iki Haremağası daha görülmektedir.

Katalog No : 33
Adı :-
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi :-
Buluntu Yeri :-
Ölçüleri :-
Nerede :-
Şekil No : 33
Resim No : 4-6
Sahne :-
Yayımlar : (Albenda, 1986 :Res.4-6)

Tanımı : Sahne muhtemelen bir av sahnesini anlatmaktadır. Sol tarafta bulunan bir at ve sol üst köşede bir kuş betimi vardır. Orta kısımda bekleyen sakallı adamın önünde sol elinde bir kuş (ördek) sağ elinde ise bir tavşan tutan Haremağası ve bu Haremağasının önünde de aynı şekil sağ elinde bir kuş sol elinde bir tavşan tutarken betimlenen Haremağası yer almaktadır. Betimlenen sahnede ağaca konan bir kuş ve uçar vaziyette bir kuş daha görülmektedir.

Katalog No : 34
Adı :-
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi :-
Buluntu Yeri :-
Ölçüleri :-
Nerede :-
Şekil No : 34
Resim No : -

Sahne : Libasyon Sahnesinde Haremağaları

Yayınlar : (Albenda, 1986: Pl.123)

Tanımı : Muhtemel olarak libasyon sahnesi olarak betimlenen sahnede aslan başlı situlalarla yürüyen ve ortada bulunan kazandan sıvı alan Haremağaları görülmektedir. Haremağalarının hepsinin aynı şekil görünüşleri dikkati çekmektedir.

Katalog No : 35
Adı :-
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi :-
Buluntu Yeri :-
Ölçüleri :-
Nerede : British Museum (env. no. 118823)
Şekil No :35
Resim No :-
Sahne : -
Yayımlar : (Albenda,1986: Res. 74)
Tanımı : Ayakta ellerini kavuşturmuş bir biçimde bekleyen haremağası betimlenmiştir.

Katalog No :36

Adı : Duvar Kabartması

Dönemi : Yeni Assur

Cinsi : Taş Levha

Buluntu Yeri : Ninive Kuzey Sarayı

Ölçüleri : Yükseklik. 58.42 cm, Genişlik. 139,7 cm.

Nerede : British Museum. (env. no: 124920)

Şekil No : 36

Resim No : 43

Sahne : Kral ve Kraliçeye yelpaze tutan Haremağaları

Yayımlar : (Richard David Barnett, 1970: pl. 16; R. D. Barnett, 1976: pl LXV-LXIII; P. Collins, Baylis, & Marshall, 2008: 137; Gadd, 1936: fig. 43; J. Reade, 1979: fig. 13)

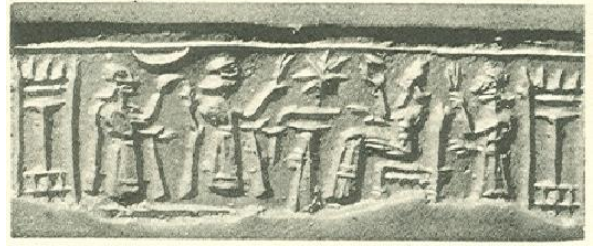
Tanımı : Kral ve Kraliçe'nin bulunduğu ziyafet sahnesinde görülen Haremağaları vardır. Kral'ın arkasında duran Haremağası Kral'a yelpaze tutarken Kraliçe'nin arkasında duran Haremağası ise Kraliçeye yelpaze tutarken betimlenmiştir.

Katalog No : 37
Adı : Duvar Kabartması
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi :-
Buluntu Yeri : Kalhu- Nimrud
Ölçüleri : Yükseklik. 2.36 m
Nerede : British Museum (env. no. 124565)
Şekil No : 44
Resim No : 44a,b
Sahne : Kral'a yelpaze tutan Haremağaları
Yayımlar : (Layard, 1849: pl. 5; McGovern, Fleming, & Katz, 2003: fig. 12.11; Parrot, 2005: fig. 22; Sevin, 2014: şekil 52)

Tanımı : Tahtında oturan ve elinde içki kabı olan Kral'a önünden ve arkasından yelpaze yapan iki Haremağası vardır. Önünde yelpaze yapan Haremağası aynı zamanda Kral'a içki sunumu yaparken görülür. Arkasında bulunan ve yelpaze yapan Haremağasının arkasında bulunan başka bir Haremağası daha görülmektedir. bu Haremağası ise Kral'a ait olan yay, sadak ve topuzu taşıırken betimlenmiştir.

Katalog No : 38
Adı : Silindir Mühür
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi : Serpantin
Buluntu Yeri :-

Ölçüleri : 23.5 x 9.5.
Nerede : Pierpont Morgan Kütüphanesi
Şekil No :38
Resim No : 49

Sahne : Ziyafet Sahnesinde Yer Alan Kral'a Yelpaze Tutan Haremağaları

Yayınlar : (Porada & Buchanan, 1948: fig. 676)

Tanımı : Ziyafet masasının karşısında oturan Kral elinde içki kadehiyle işlenmiştir. Karşısında ve arkasında ellerinde yelpaze tutan iki Haremağası betimlenmiş bunun dışında sahnenin en solunda sağ eli havada olan bir başka Haremağası daha görülmektedir.

Katalog No : 39

Adı : Silindir Mühür

Dönemi : Yeni Assur

Cinsi : Kireç Taşı

Buluntu Yeri :-

Ölçüleri : 4.5 x 1.4 cm

Nerede : Pierpont Morgan Kütüphanesi Müzesi

Şekil No :39

Resim No : 50

Sahne : Kral' Sunum yapan ve Yelpaze Tutan Haremağası

Yayınlar : (Porada & Buchanan, 1948: plt 674)

Tanım : Taht üzerinde oturan Kral ve ona sunum ve yelpaze tutan Haremağası görülmektedir. Haremağası sağ eliyle Kral'a yelpaze tutarken sol kolundan sarkan bir bez parçası görülmekte olasılıkla da sol eliyle Kral'a sunum yapmaktadır.

Katalog No : 40

Adı : Silindir Mühür

Dönemi : Yeni Assur

Cinsi : Serpantin

Buluntu Yeri : -

Ölçüleri : 2.6 x 1.3 cm

Nerede : Pierpont Morgan Kütüphanesi Müzesi

Şekil No :40

Resim No :52

Sahne : Kral' Sunum yapan ve Yelpaze Tutan Haremağası

Yayımlar : (Porada 1993: fig. 43; Porada & Buchanan, 1948: plt 673e)

Tanımı : Taht üzerinde oturan Kral ve ona sunum ve yelpaze tutan Haremağası görülmektedir. Haremağası sağ eliyle Kral'a yelpaze tutarken sol kolundan sarkan bir bez parçası görülmekte olasılıkla da sol eliyle Kral'a sunum yapmaktadır.

Katalog No : 41
Adı : Silindir Mühür
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi : Kalsedon
Buluntu Yeri :-
Ölçüleri : Yükseklik 2,7 cm, genişlik 1,2 cm.
Nerede : Pierpont Morgan Kütüphanesi
Şekil No :41
Resim No : 53

Sahne : Kral'a Yelpaze Tutan Haremağası ve Palmiye Yaprağı tutarken Hizmet Eden Haremağası

Yayımlar :(Porada & Buchanan, 1948: 776)

Tanımı : Tahtında oturur durumda işlenmiş Kral' Hizmet eden Haremağaları görülmektedir. Kral'ın önünde duran Haremağası sol elinde Palmiye yaprağı tutarken sağ eliyle de Kral'a Hizmet etmektedir. Arkada duran Haremağası ise sağ elinde bir bez parçası tutarken sol elindeki yelpazeyle kralı serinletmektedir.

Katalog No : 42

Adı : Silindir Mühür

Dönemi : Yeni Assur

Cinsi : Serpantin

Buluntu Yeri :-

Ölçüleri : 3.2 x 1.2 cm

Nerede : British Museum (env. no: 89465)

Şekil No :42

Resim No : 54

Sahne : Kral'a Yelpaze Tutan Haremağası

Yayınlar : (Collon, 1987: 75, fig. 338)

Tanımı : Tahtında oturan Kral'ın elinde bir kadeh görülmekte ve karşısında Kral'a yelpaze tutan Haremağası bulunmaktadır.

Katalog No : 43

Adı : Silindir Mühür

Dönemi : Yeni Assur

Cinsi : Serpantin

Buluntu Yeri :-

Ölçüleri : 3.65 x 1.15 cm

Nerede : British Museum (env. no. 89655)

Şekil No :43

Resim No : 56

Sahne : Kral'a Yelpaze Tutan Haremağası

Yayınlar : (Collon, 1987: 75, fig. 339)

Tanımı : Ayakta duran Kral sağ elinde bir kase ve sol elinde yere dayanmış bir yay görülmekte karşısında duran Haremağası ise Kral'a yelpaze tutarken görülmektedir.

Katalog No : 44

Adı : Silindir Mühür

Dönemi : Yeni Assur

Cinsi : Serpantin

Buluntu Yeri :-

Ölçüleri : 3.8 x 1 cm

Nerede : Pierpont Morgan Kütüphanesi

Şekil No :44

Resim No : 57

Sahne : Kral'a Yelpaze Tutan Haremağası

Yayınlar : (Porada & Buchanan, 1948: 665)

Tanımı : Ayakta duran Kral sağ elinde bir kase ve sol elinde yere dayanmış bir yay görülmekte karşısında duran Haremağası ise Kral'a yelpaze tutarken görülmektedir.

Katalog No : 45
Adı : Silindir Mühür
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi : Serpantin
Buluntu Yeri :-
Ölçüleri : 3.8 x 1.3 cm
Nerede : Pierpont Morgan Kütüphanesi
Şekil No :45
Resim No : 58

Sahne : Kral'a Yelpaze Tutan Haremağası

Yayınlar : (Porada & Buchanan, 1948: 666)

Tanımı : Ayakta duran Kral sağ elinde bir kase ve sol elinde yere dayanmış bir yay görülmekte karşısında duran Haremağası ise Kral'a yelpaze tutarken görülmektedir.

Katalog No : 46
Adı : Silindir Mühür
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi : Serpantin
Buluntu Yeri :-
Ölçüleri : 3.7 x 1.2 cm
Nerede : Pierpont Morgan Kütüphanesi
Şekil No :46
Resim No : 59

Sahne : Kral'a Yelpaze Tutan Haremağası
Yayınlar : (Porada & Buchanan, 1948: pl 667)

Tanımı : Ayakta duran Kral sağ elinde bir kase ve sol elinde yere dayanmış bir yay görülmekte karşısında duran Haremağası ise Kral'a yelpaze tutarken görülmektedir.

Katalog No : 47

Adı : Silindir Mühür

Dönemi : Yeni Assur

Cinsi : Serpantin

Buluntu Yeri :-

Ölçüleri : 2.9 x 1.05 cm

Nerede : Pierpont Morgan Kütüphanesi

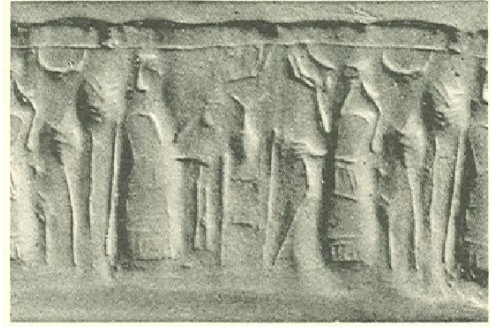
Şekil No :47

Resim No : 60

Sahne : Kral'a Yelpaze Tutan Haremağası

Yayınlar : (Porada & Buchanan, 1948: 668)

Tanımı : Ayakta duran Kral sağ elinde bir kase ve sol elinde yere dayanmış bir yay görülmekte karşısında duran Haremağası ise Kral'a yelpaze tutarken görülmektedir.

Katalog No :48
Adı : Silindir Mühür
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi : Kireç Taşı
Buluntu Yeri :-
Ölçüleri :2.35 x 0.95 cm
Nerede : Pierpont Morgan Kütüphanesi
Şekil No :48
Resim No : 61

Sahne : Kral'a Yelpaze Tutan Haremağası

Yayınlar : (Porada & Buchanan, 1948: 669)

Tanımı : Ayakta duran Kral sağ elinde bir kase ve sol elinde yere dayanmış bir yay görülmekte karşısında duran Haremağası ise Kral'a yelpaze tutarken görülmektedir.

Katalog No : 49

Adı : Silindir Mühür

Dönemi : Yeni Assur

Cinsi : Serpantin

Buluntu Yeri :-

Ölçüleri : 3.3 x1.1 cm

Nerede : Pierpont Morgan Kütüphanesi

Şekil No :49

Resim No : 62

Sahne : Kral'a Yelpaze Tutan Haremağası

Yayınlar : (Porada & Buchanan, 1948: 670)

Tanımı : Ayakta duran Kral sağ elinde bir kase ve sol elinde yere dayanmış bir yay görülmekte karşısında duran Haremağası ise Kral'a yelpaze tutarken görülmektedir.

Katalog No : 50

Adı : Silindir Mühür

Dönemi : Yeni Assur

Cinsi : Serpantin

Buluntu Yeri :-

Ölçüleri :2.8 x 1.2 cm

Nerede : Pierpont Morgan Kütüphanesi

Şekil No :50

Resim No : 63

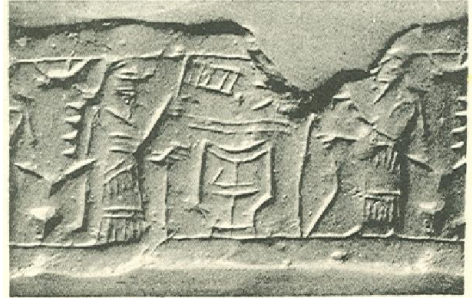
Sahne :Kral'a Yelpaze Tutan Haremağası

Yayınlar : (Porada & Buchanan, 1948: 671)

Tanımı : Ayakta duran Kral sağ elinde bir kase ve sol elinde yere dayanmış bir yay görülmekte karşısında duran Haremağası ise Kral'a yelpaze tutarken görülmektedir.

Katalog No : 51
Adı : Silindir Mühür
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi : Serpantin
Buluntu Yeri :-
Ölçüleri :2.7 x 1.2 cm
Nerede : Pierpont Morgan Kütüphanesi
Şekil No :51
Resim No : 64

Sahne : Kral'a Yelpaze Tutan Haremağası

Yayınlar : (Porada & Buchanan, 1948: 672)

Tanımı : Ayakta duran Kral sağ elinde bir kase ve sol elinde yere dayanmış bir yay görülmekte karşısında duran Haremağası ise Kral'a yelpaze tutarken görülmektedir.

Katalog No :52

Adı : Fildişi Plak

Dönemi : Yeni Assur

Cinsi : Fildişi

Buluntu Yeri : Nimrud

Ölçüleri : Uzunluk 15.7 cm Yükseklik 2.7 cm

Nerede : Londra Arkeoloji Enstitüsü

Şekil No : 52

Resim No : 72

Sahne : Kral ve Rütbeli Yöneticilere Yelpaze Tutan Haremağaları

Yayımlar : (M. Mallowan & Davies, 1970: pl. 7; Stronach, 1995: fig. 12.12a)

Tanımı : Kral ve yöneticilerin bulunduğu sahnede Kral'a ve diğer yöneticilere yelpaze tutan Haremağaları görülmekte ve Haremağalarının yelpazeyi ön taraftan tuttıkları görülmektedir.

Katalog No : 53

Adı : Fildişi

Plak

Dönemi :Yeni Assur

Cinsi : Fildişi

Buluntu Yeri :Nimrud, Nabu Tapınağı

Ölçüleri : Uzunluk 68 cm, Yükseklik 8 cm

Nerede : Irak Müzesi

Şekil No :53

Resim No : 59

Sahne : Kral'a Yelpeze ve Şemsiye Tutan Haremağaları

Yayımlar : (M. Mallowan & Davies, 1970: pl. 67)

Tanımı : Ayakta duran sağ elinde bir kase sol elinde baltaya benzer bir alet tutan Kral ve arkasında Kral'a şemsiye tutan bir Haremağası ve onunda arkasında duran muhtemelen krala ait olan yay ve topuz tutan başka bir Haremağası betimlenmiştir. Kral'ın önünde yer alan ve krala yelpaze tutan başka bir Haremağası görülmektedir.

Katalog No : 54
Adı : Fildişi Plak
Dönemi : Yeni Assur
Cinsi : Fildişi
Buluntu Yeri : Nimrud, Nabu Tapınağı
Ölçüleri : Uzunluk 20 m, Yükseklik 8 cm.
Nerede : Irak Müzesi
Şekil No : 54
Resim No :-

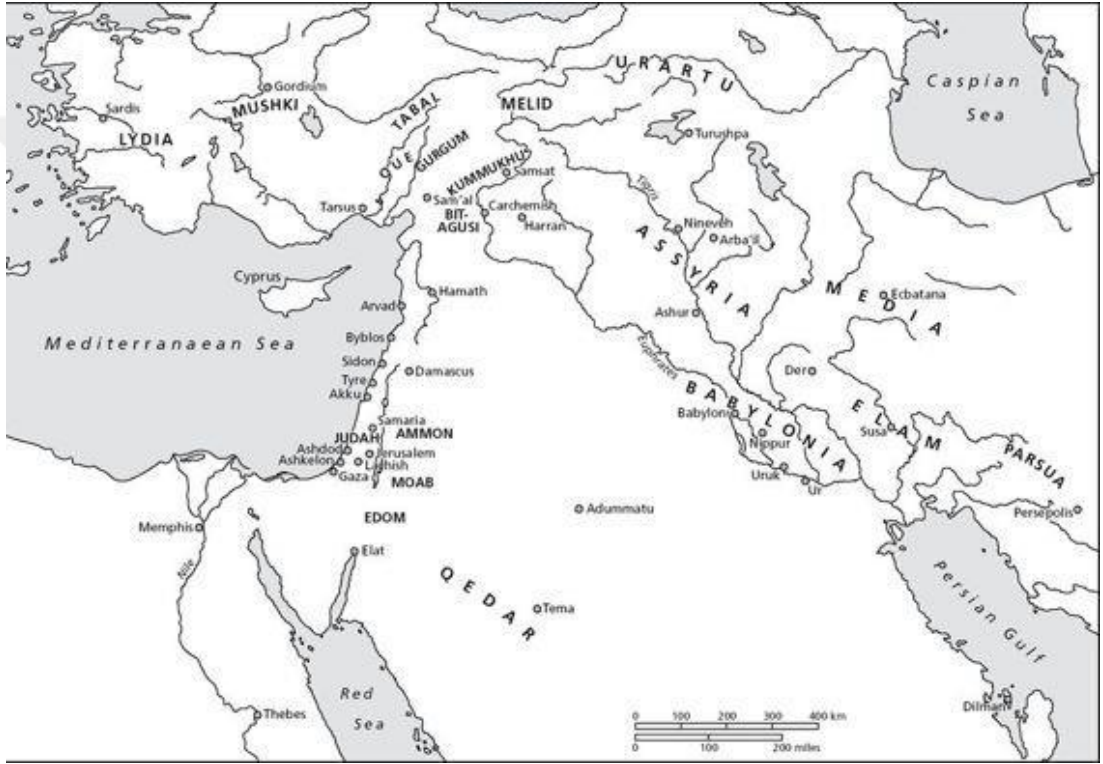

Sahne : Kral'a Şemsiye ve Yelpaze Tutan Haremağaları

Yayınlar : (Mallowan & Davies, 1970: lev. 69)

Tanımı : Ayakta duran sağ eli havada ve sol eliyle bir yay tutan Kral ve arkasında Kral'a şemsiye tutan bir Haremağası ve onunda arkasında duran muhtemelen krala ait olan yay ve topuz tutan başka bir Haremağası betimlenmiştir. Kral'ın önünde yer alan ve krala yelpaze tutan başka bir Haremağası görülmektedir.

HARİTA VE ŞEKİLLER

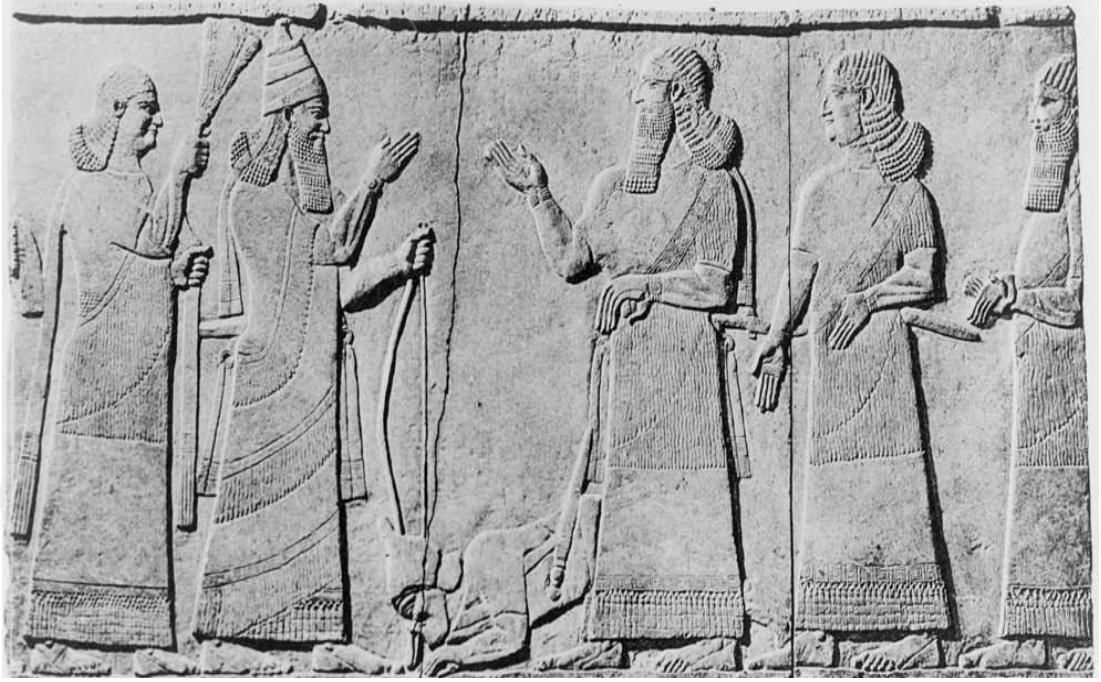
Harita 1. Yeni Assur Devleti Siyasi Haritası.

Kaynak: (Cambridge Ancient History, Vol. 3, Part 2)

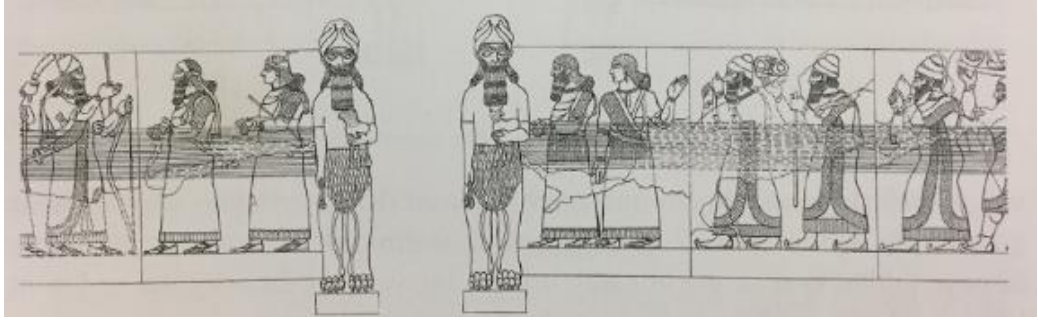
Şekil 1 Kalhu Sarayı Kabartması

Kaynak: Tadmor , Yamada , Novotny, 2011: 55, fig 2.

Şekil 2. Kalhu Saray Kabartması

Kaynak: Winter, 2010: fig. 33

Şekil 3. Kalhu Kuzeybatı Sarayı Kral Dairesi Cephe Kabartmaları

Kaynak: Sevin, 2014: fig.24

Şekil 4. Kalhu Kuzeybatı Sarayı İç Avlusu.

Kaynak: Sevin, 2014: fig.52

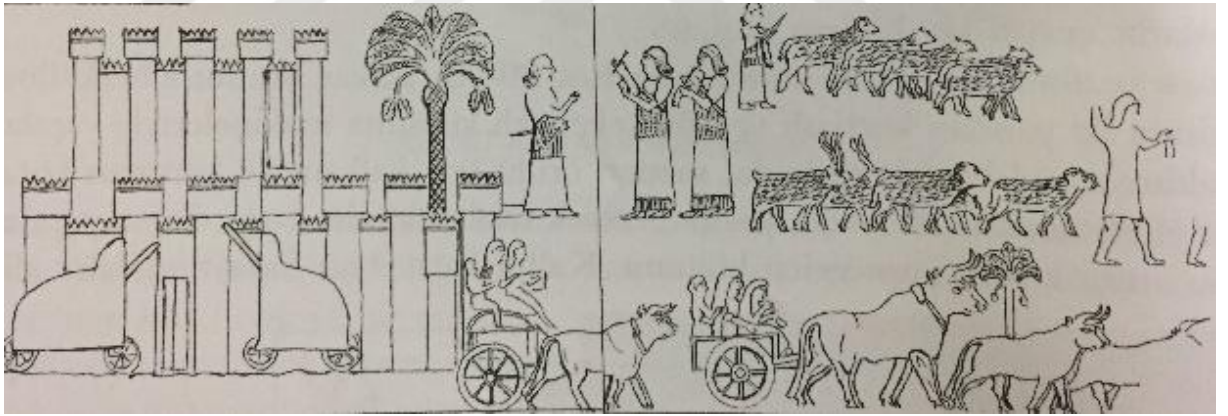
Şekil 5. Kalhu Ekal Maşarti'nin taht altlığı.

Kaynak: Sevin, 2014: fig.58

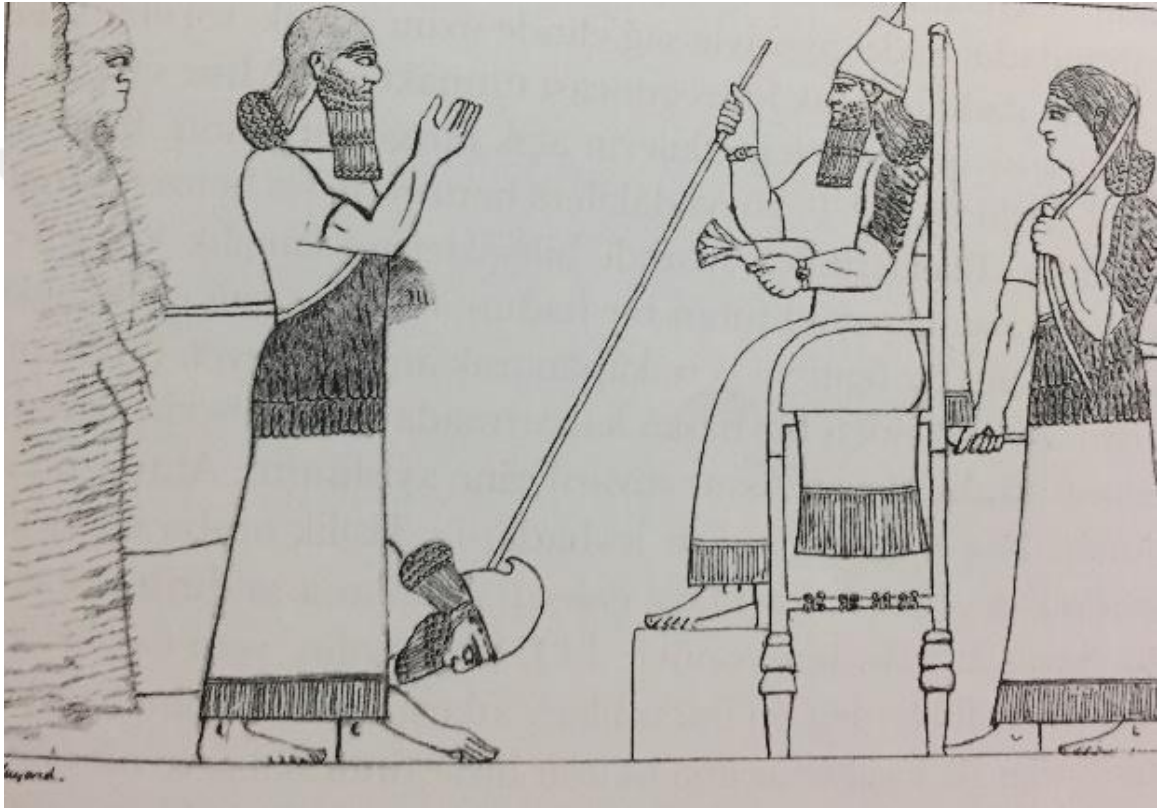
Şekil 6. Balawat Tunç Kapı Kabartması

Kaynak: Sevin, 2014: fig.75

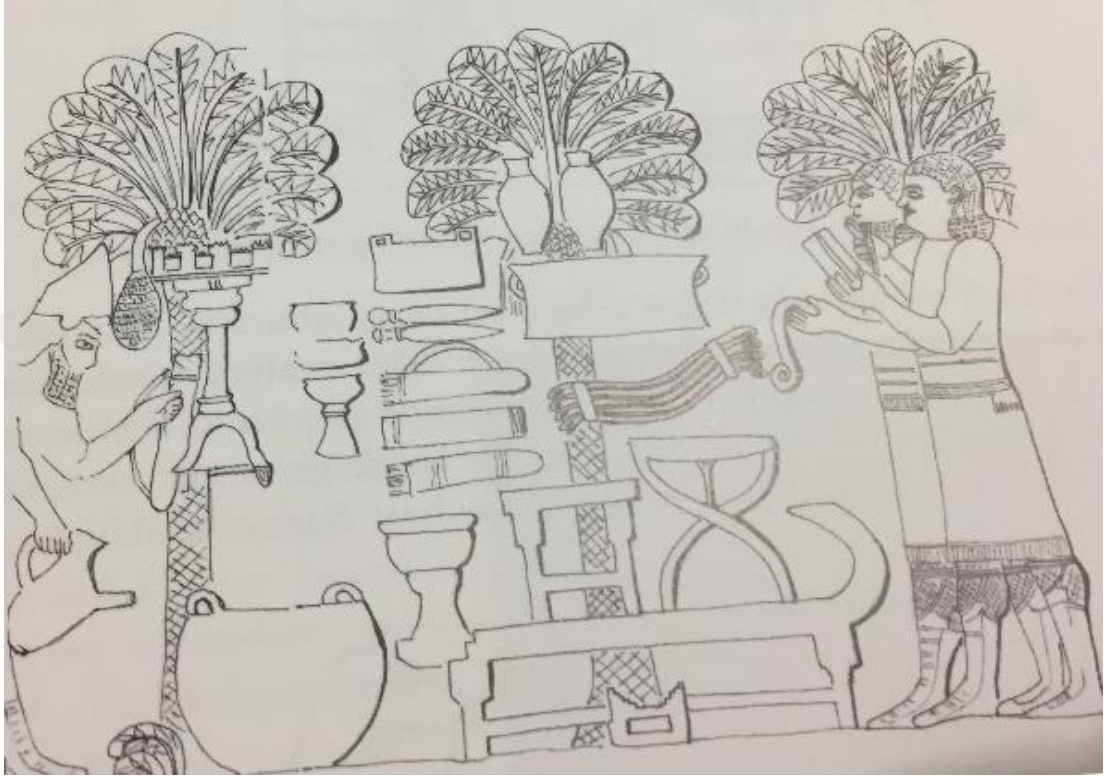
Şekil 7. Kalhu Orta Saray Kabartması

Kaynak: Sevin, 2014: fig.91

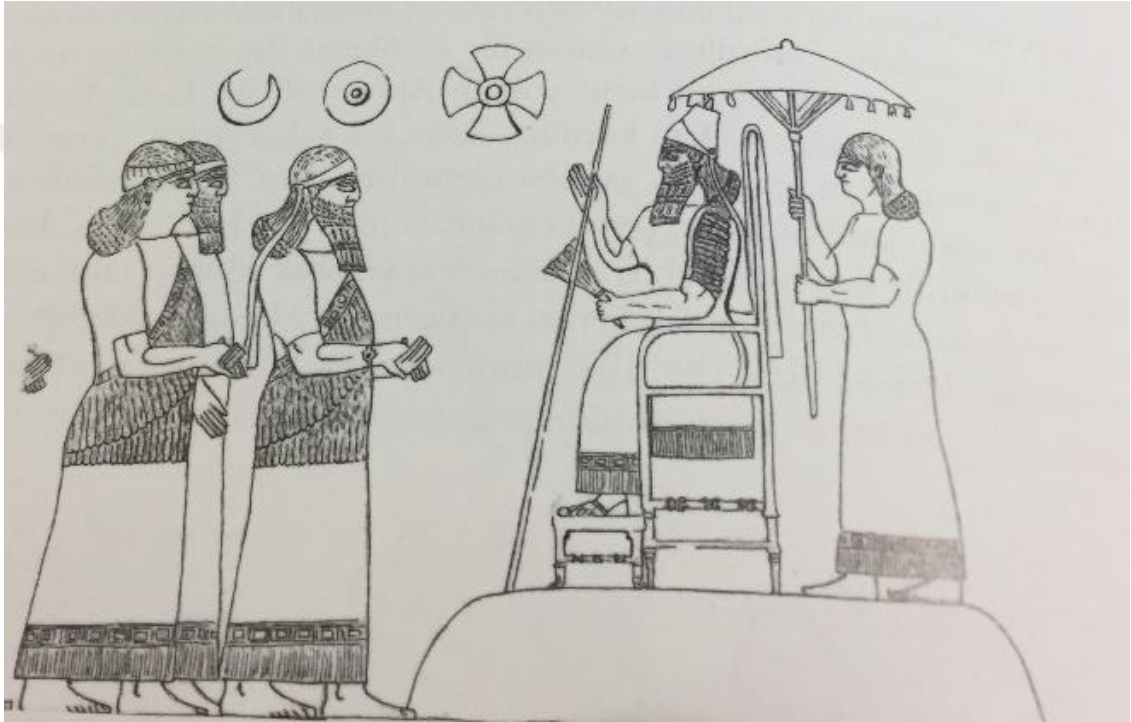
Şekil 8. Kalhu Orta Saray Kabartması

Kaynak: Sevin, 2014: fig.95

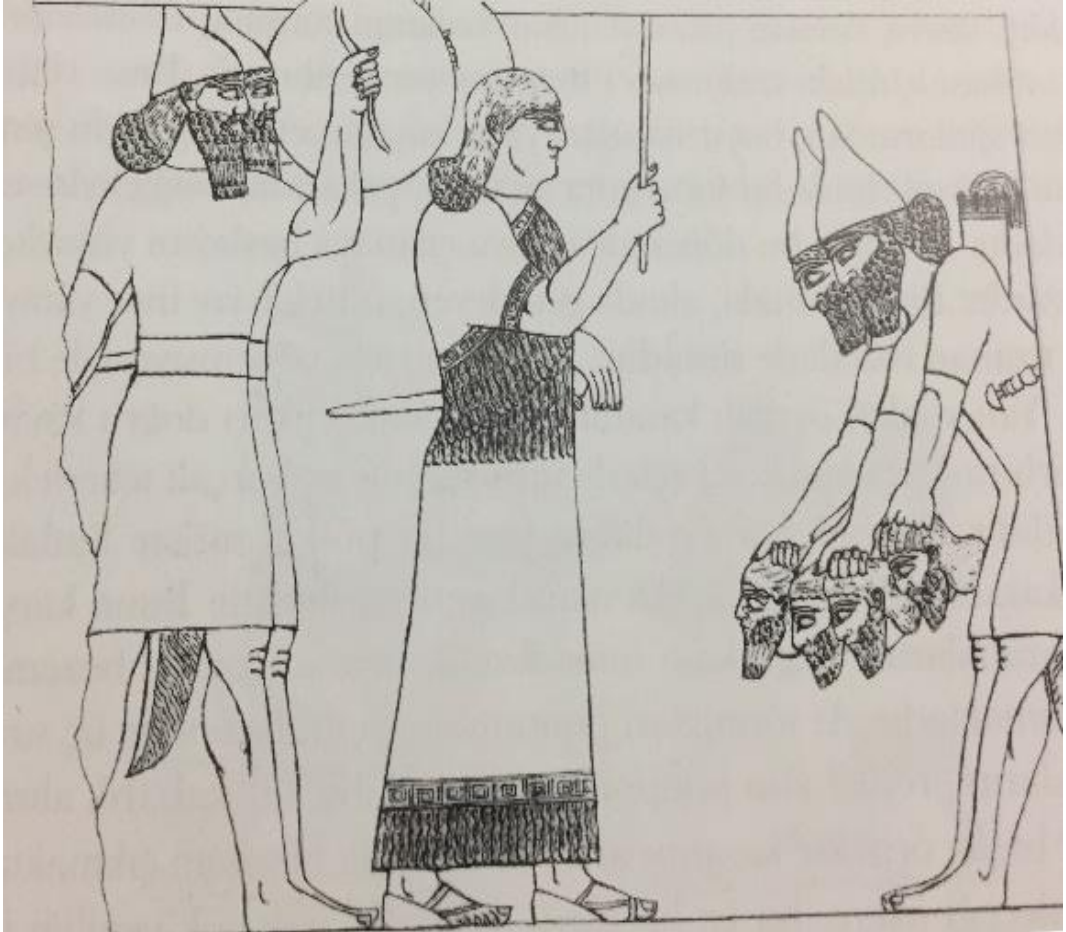
Şekil 9. Kalhu Orta Saray Kabartması

Kaynak: Sevin, 2014: fig.92

Şekil 10. Kalhu Orta Saray Kabartması

Kaynak: Sevin, 2014: fig.93

Şekil 11. Kalhu Orta Saray Kabartması

Kaynak: Sevin , 2014: fig.99

Şekil 12. Dur-Şarrukin Saray Kabartması

Kaynak: Sevin, 2014: fig.144

Şekil 13. Kalhu Orta Saray Kabartması

Kaynak: Sevin, 2014: fig.109

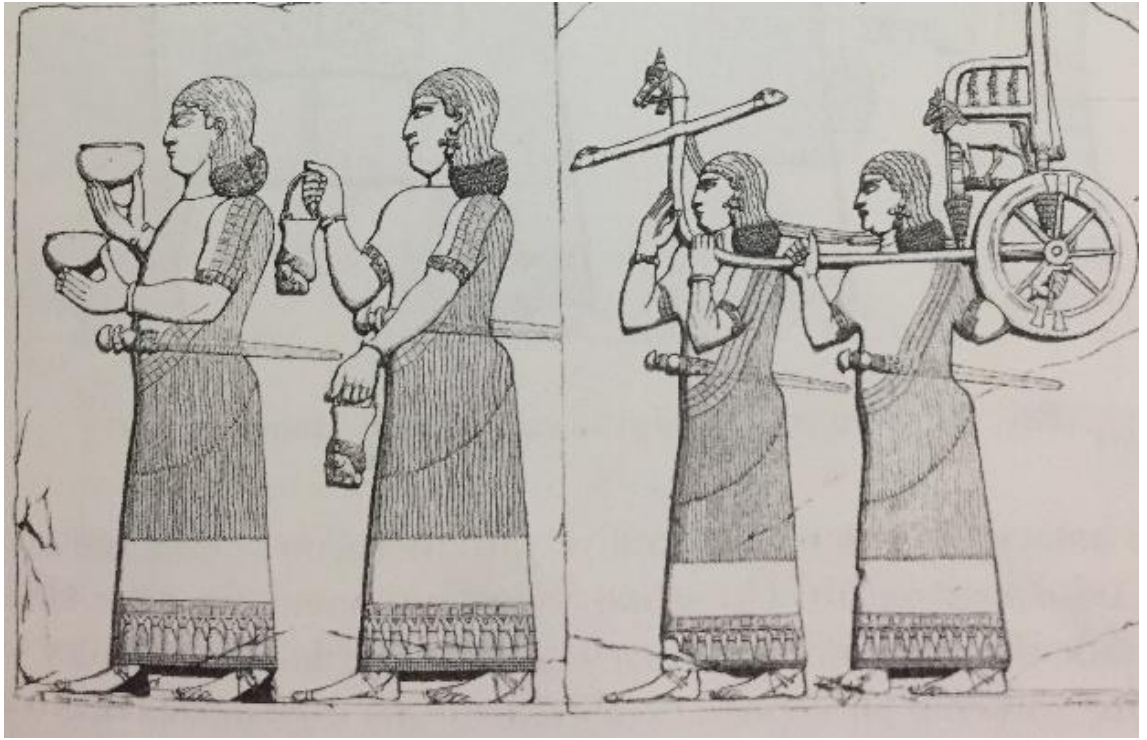
Şekil 14. Dur-Şarrukin Saray Kabartması

Kaynak: Sevin, 2014: fig.147

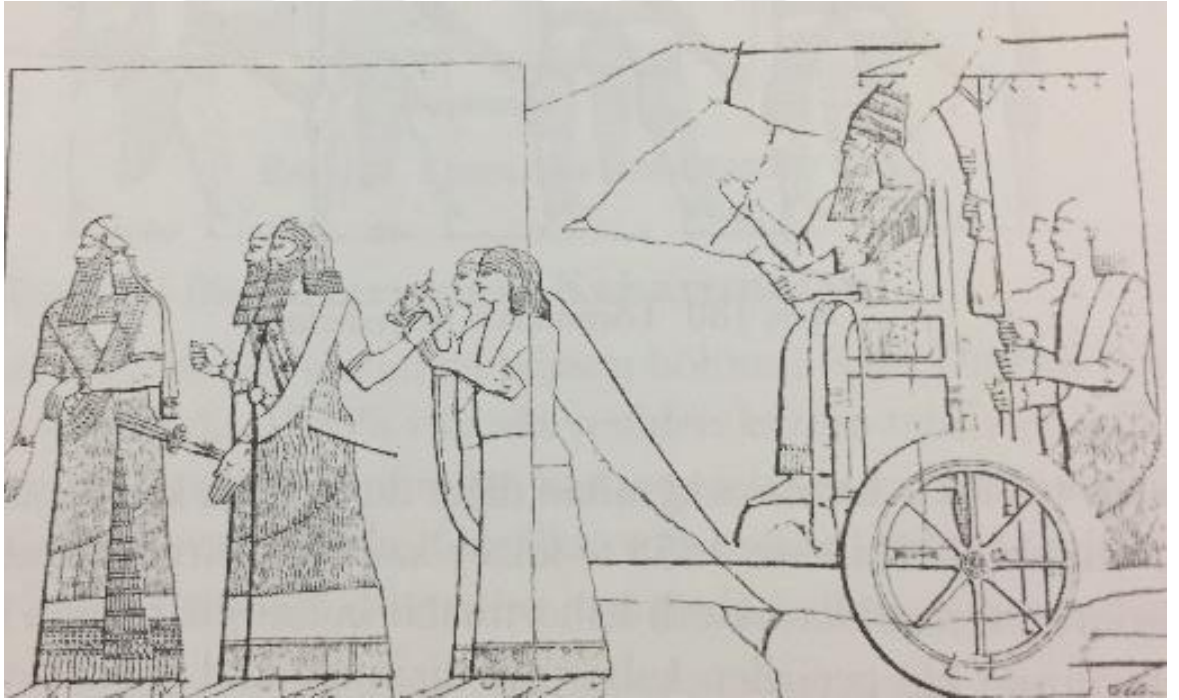
Şekil 15. Dur-Şarrukin Saray Kabartması

Kaynak: Sevin, 2014: fig.150

Şekil 16. Dur-Şarrukin Saray Kabartması

Kaynak: Sevin, 2014: fig.149

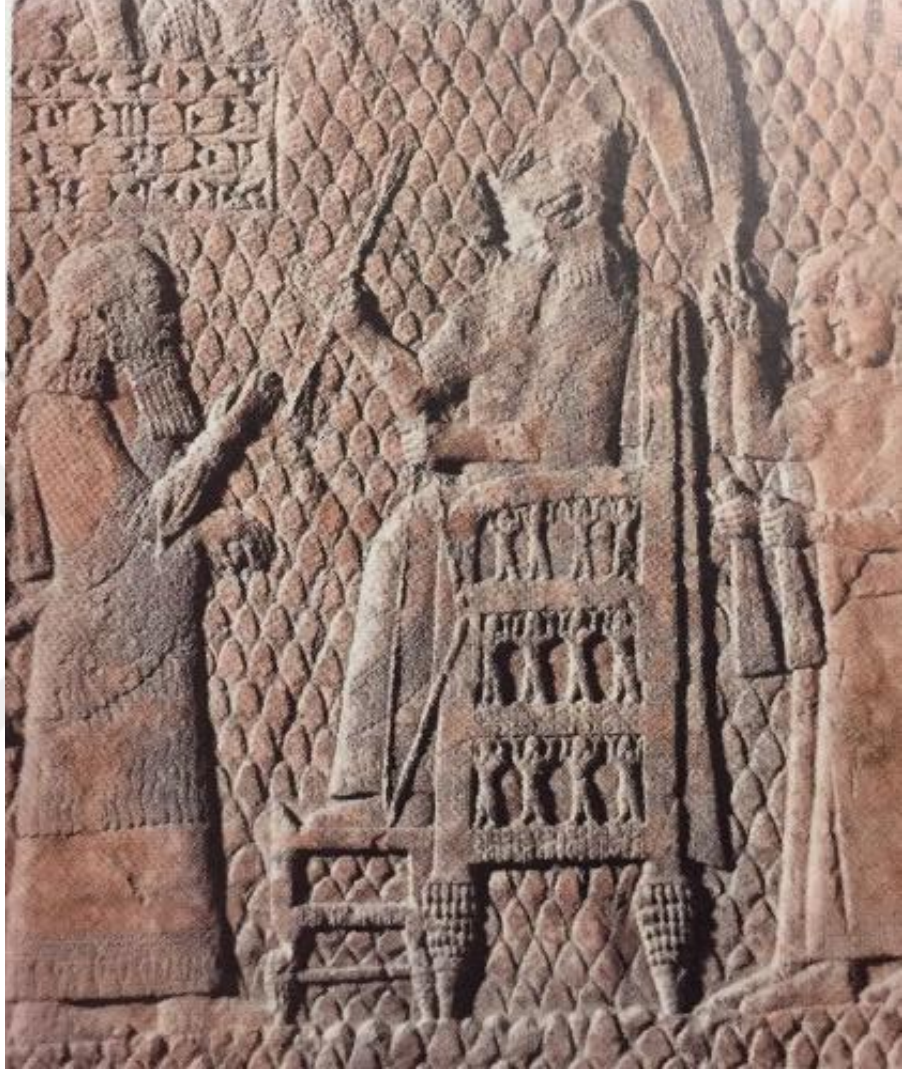
Şekil 17. Güneybatı Sarayı Kabartması

Kaynak: Sevin, 2014: fig.179

Şekil 18. Güneybatı Sarayı Kabartması

Kaynak: Sevin, 2014: fig.191

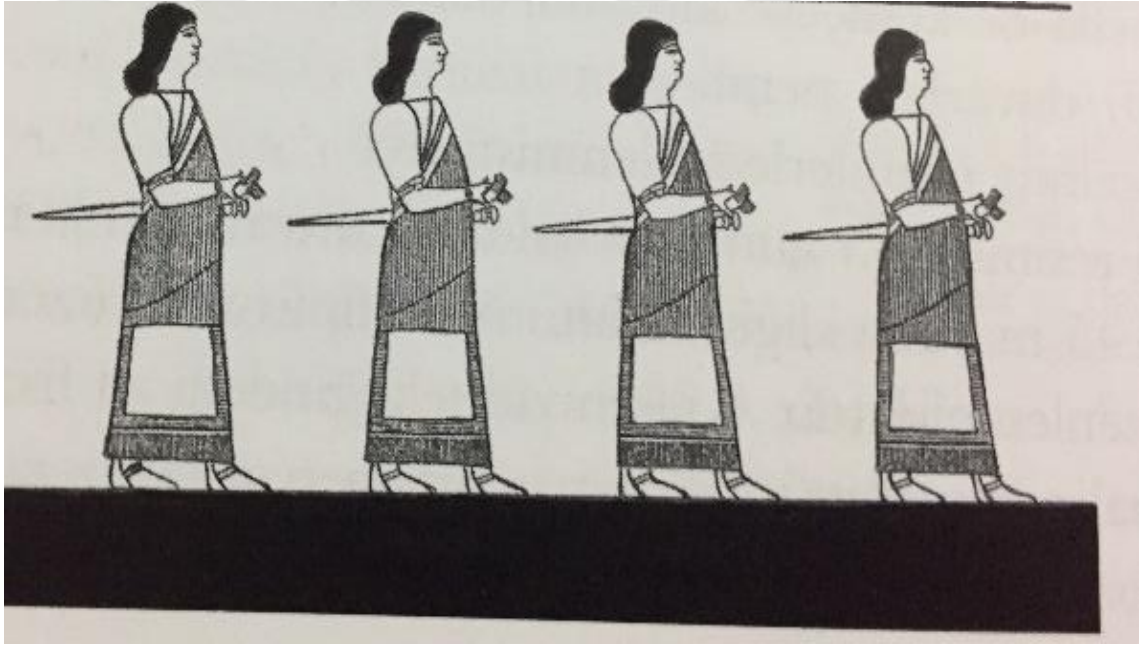
Şekil 19. Ninive avlu kabartması

Kaynak: Sevin, 2014: fig.203

Şekil 20. Steller ve Kaya Kabartmaları

Kaynak: Sevin, 2014: fig.211

Şekil 21. Kalhu Güneybatı Saray Kabartmaları, Duvar Resmi

Kaynak: Sevin, 2014: fig.215

Şekil 22. Av kabartması

Kaynak: Sevin, 2014: fig.232

Şekil 23. Av kabartması

Kaynak: Sevin, 2014: fig.233

Şekil 24. Av kabartması

Kaynak: Sevin, 2014: fig. 235

Şekil 25. Aşşur-ban-apli av kabartması

Kaynak: Sevin, 2014: fig.241

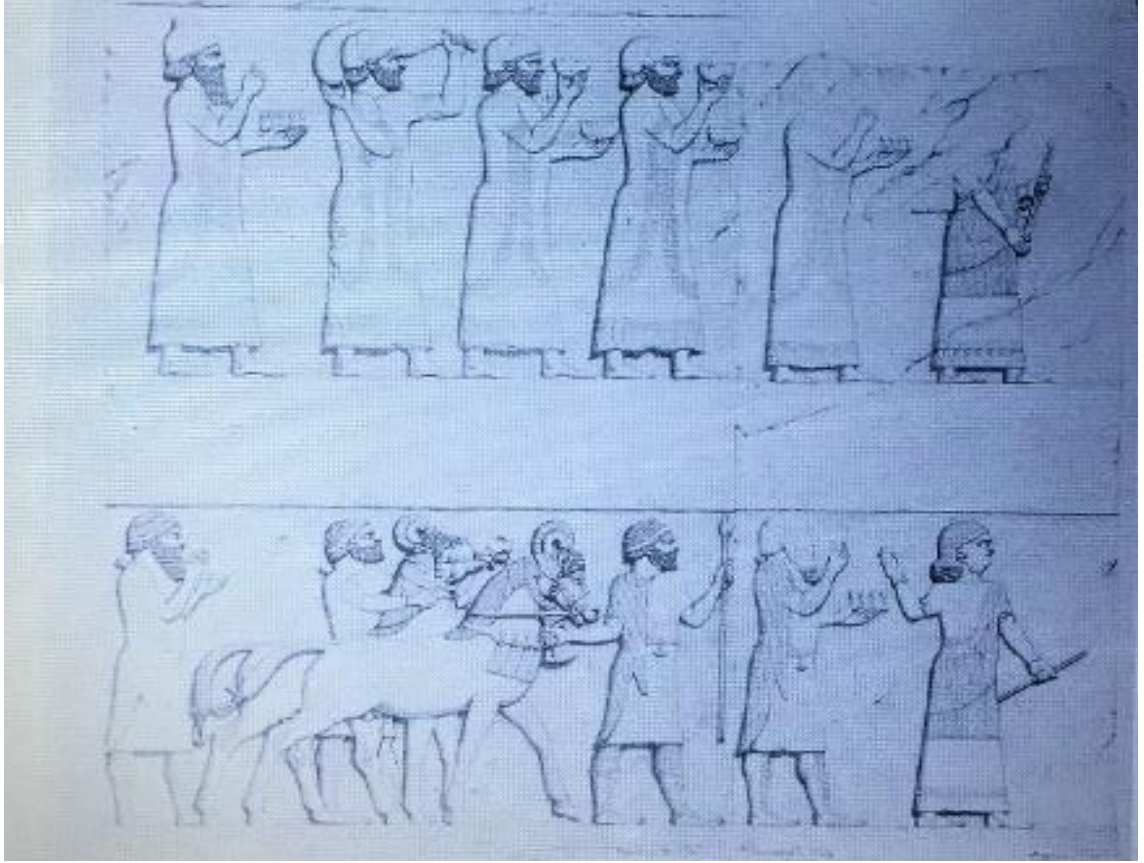
Şekil 26. Balawat Tunç Kapı Kabartması

Kaynak: Sevin, 2014: fig.76

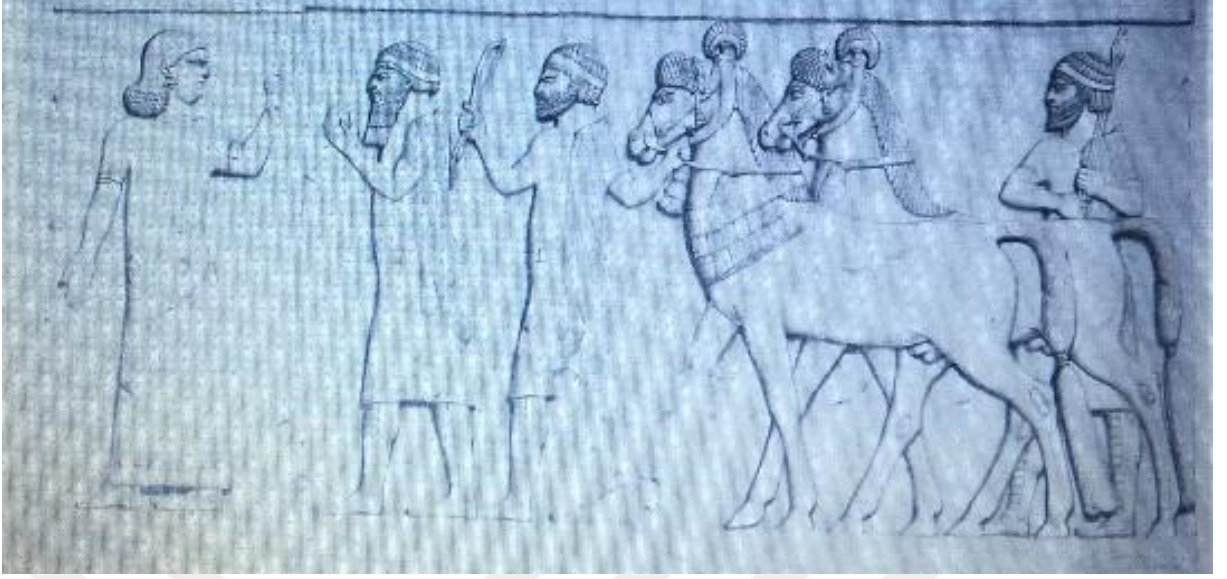
Şekil 27. Duvar Kabartması

Kaynak: Albenda, 1986 : fig. 34

Şekil 28.Duvar Kabartması

Kaynak: Albenda, 1986 : fig.7-8

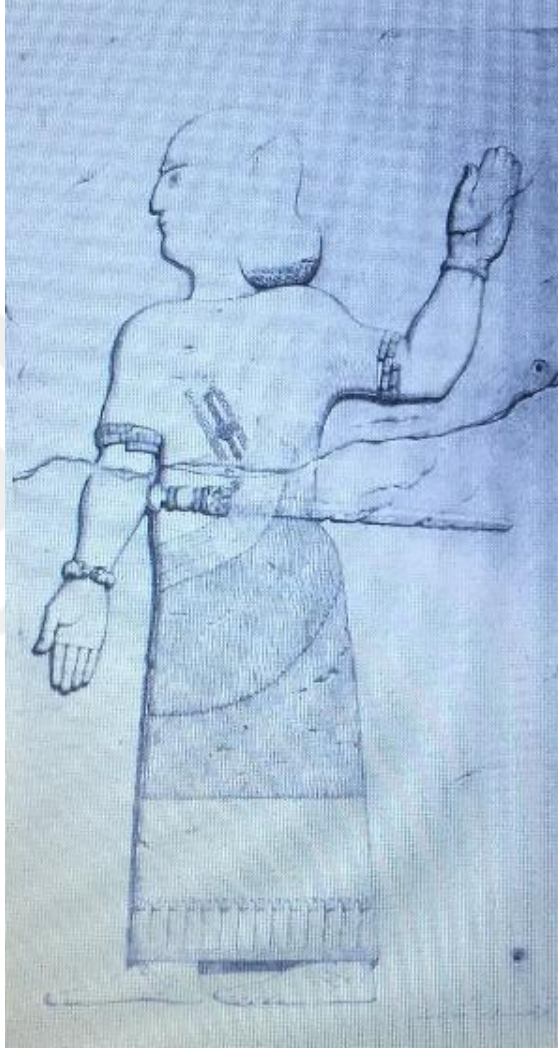
Şekil 29.Duvar Kabartması

Kaynak: Albenda, 1986 : fig.9-10

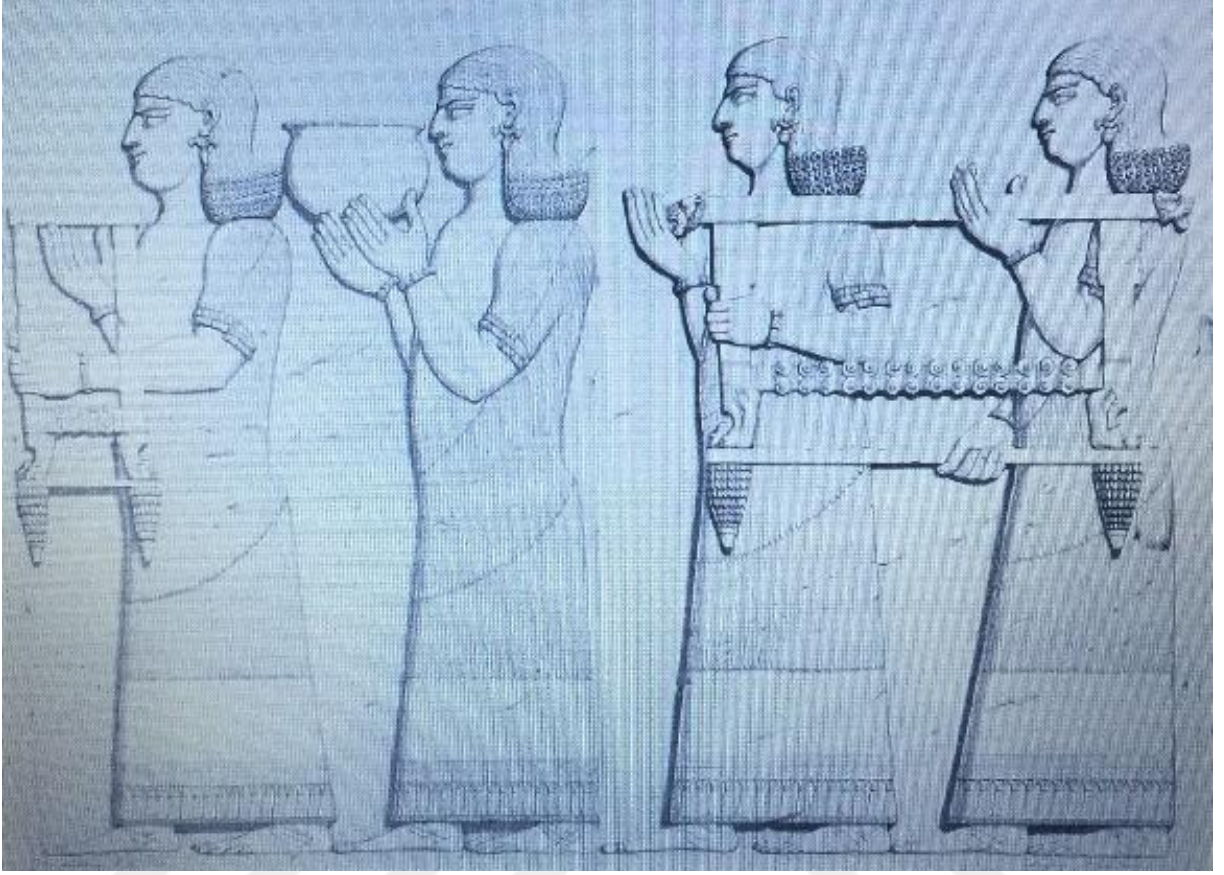
Şekil 30.Duvar Kabartması

Kaynak: Albenda, 1986 : fig.20-21

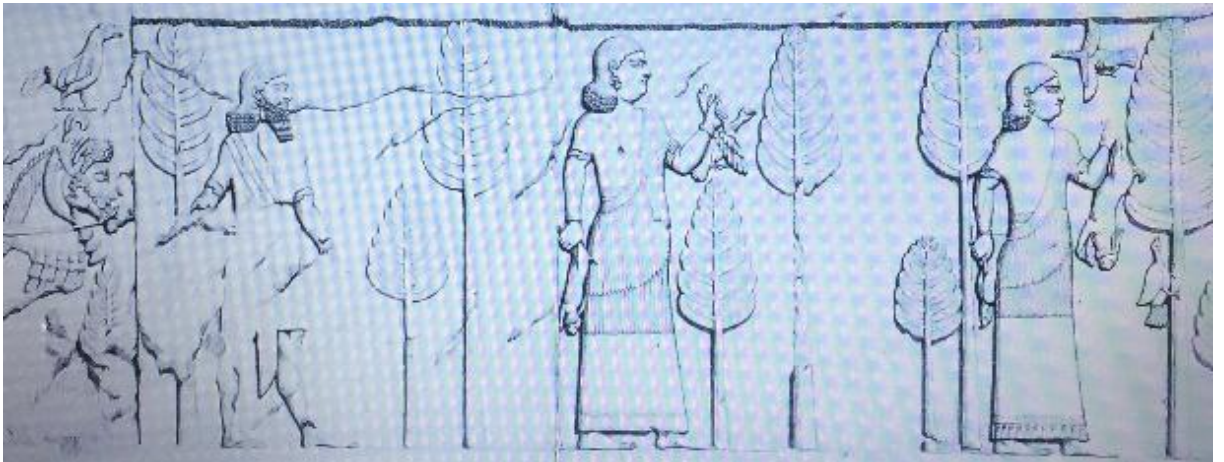
Şekil 31. Duvar Kabartması

Kaynak: Albenda, 1986 : fig. 25

Şekil 32. Duvar Kabartması

Kaynak: Albenda, 1986 : fig.34-35

Şekil 33. Duvar Kabartması

Kaynak: Albenda, 1986 : fig. 4-6

Şekil 34. Duvar Kabartması

Kaynak: Albenda, 1986: Pl. 123

Şekil 35. Duvar Kabartması

Kaynak: Albenda, 1986: Res. 74

Şekil 36. Ninive Kuzey Sarayı Duvar Kabartması

Kaynak: Richard David Barnett, 1970: pl. 16; R. D. Barnett, 1976: pLXV-LXIII; P. Collins, Baylis, & Marshall, 2008: 137; Gadd, 1936: fig. 43; J. Reade, 1979: fig. 13

Şekil 37. Kalhu-Nimrud Duvar Kabatması

Kaynak: Layard, 1849: pl. 5; McGovern, Fleming, & Katz, 2003: fig.12.11; Parrot, 2005: fig. 22; Sevin, 2014: şekil 52

Şekil 38. Silindir Mühür

Kaynak: Porada & Buchanan, 1948: 676

Şekil 39. Silindir Mühür

Kaynak: Porada & Buchanan, 1948: plt. 674

Şekil 40. Silindir Mühür

Kaynak: Porada 1993: fig. 43; Porada & Buchanan, 1948: plt 673e

Şekil 41. Silindir Mühür

Kaynak: Porada & Buchanan, 1948: 776

Şekil 42. Silindir Mühür

Kaynak: Collon, 1987: 75, fig. 338

Şekil 43. Silindir Mühür

Kaynak: Collon, 1987: 75, fig. 339

Şekil 44. Silindir Mühür

Kaynak: Porada & Buchanan, 1948: 665

Şekil 45. Silindir Mühür

Kaynak: Porada & Buchanan, 1948: 666

Şekil 46. Silindir Mühür

Kaynak: Porada & Buchanan, 1948: pl. 667

Şekil 47. Silindir Mühür (Porada & Buchanan, 1948: 668)

Şekil 48. Silindir Mühür

Kaynak: Porada & Buchanan, 1948: 669

Şekil 49. Silindir Mühür

Kaynak: Porada & Buchanan, 1948: 670

Şekil 50. Silindir Mühür

Kaynak: Porada & Buchanan, 1948: 671

Şekil 51. Silindir Mühür

Kaynak: Porada & Buchanan, 1948: 672

Şekil 52. Fildişi plak

Kaynak: M. Mallowan & Davies, 1970: pl. 7; Stronach, 1995: fig.12.12a

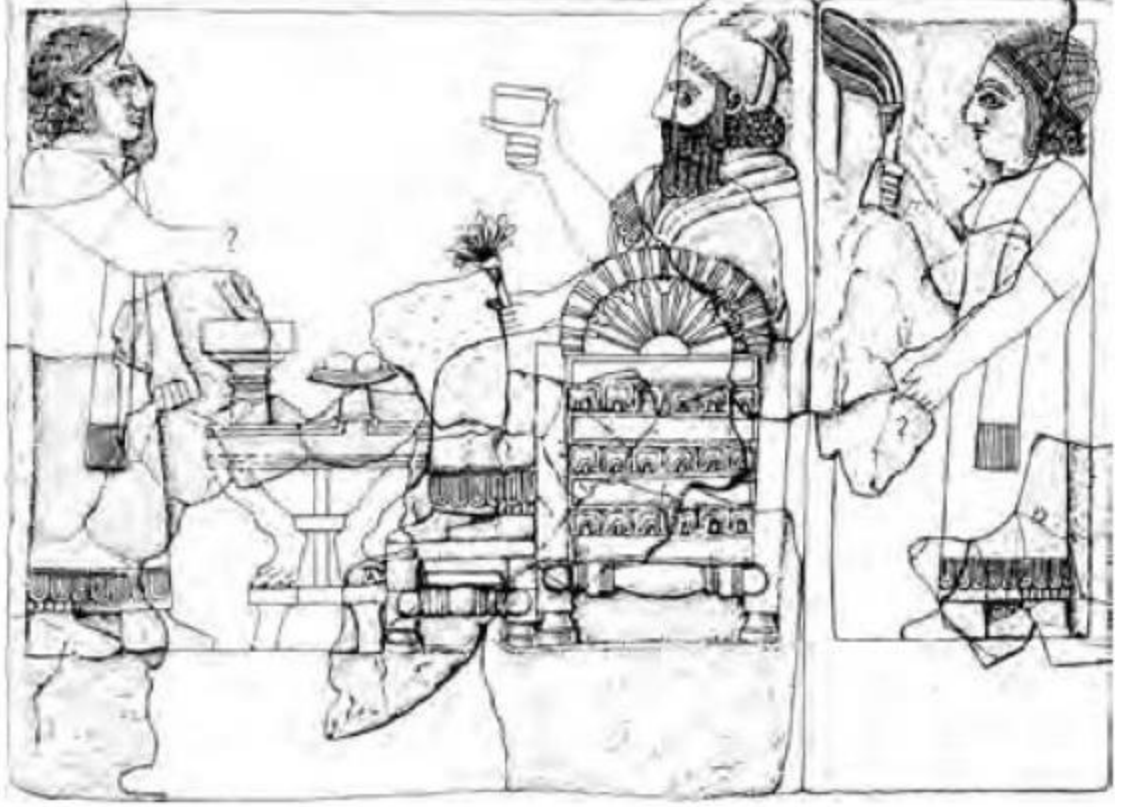
Şekil 53. Fildişi plak

Kaynak: M. Mallowan & Davies, 1970: pl. 67

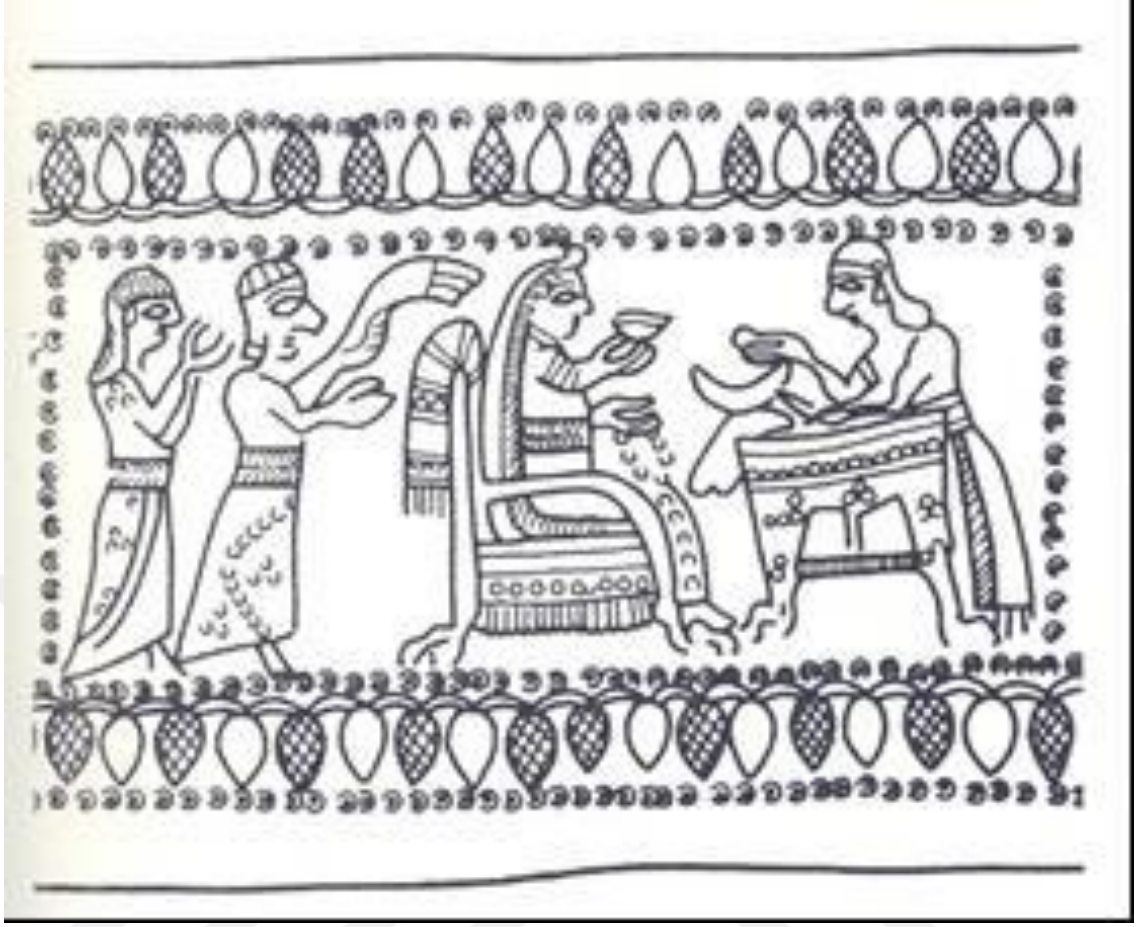
Şekil 54. Fildişi plak

Kaynak: M. Mallowan & Davies, 1970: Lev. 69

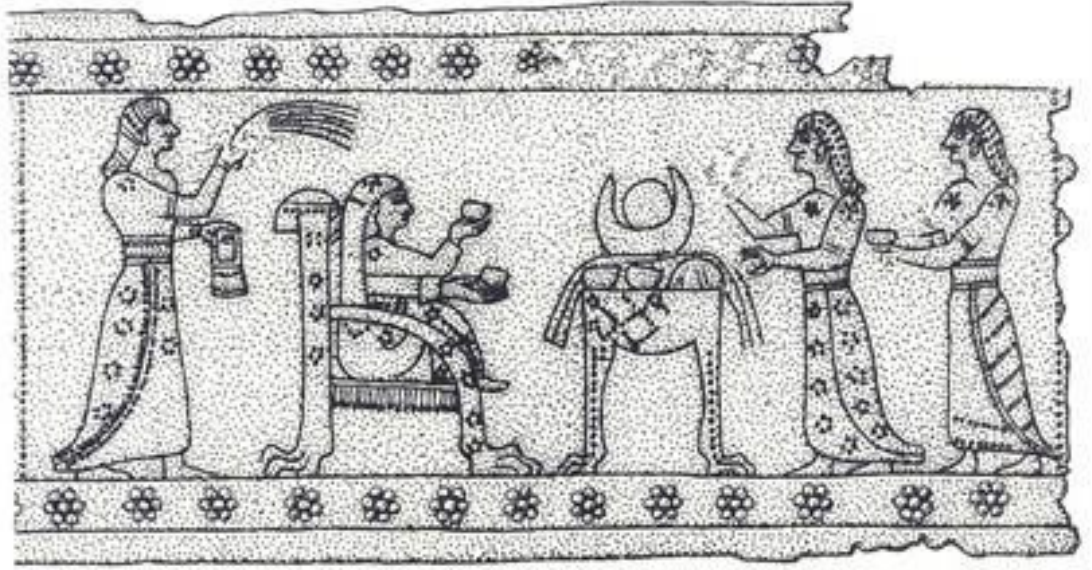
Şekil. 55. Zincirli Ortostat

Kaynak: Gilibert, 2011: Zincirli 69; Voos, 1985: abb. 104

Şekil. 56. Urartu Kemeris

Kaynak: Kellner, 1991a: fig. 256; Seidl, 2004: abb 102, sm101 Tanabe, Hori, Hayashi, Miyashita, & Ishida, 1982: V-B 28

Şekil. 57. Urartu Kemerı

Kaynak: Kellner, 1991: 69, Çiz. 279. Seidl, 2004: abb 102, sm9

Şekil. 58. Urartu Kemerı

Kaynak: Seidl, 2004: abb 102, sm 10

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : ÖZTÜRK, Muhammed Onur
Uyruğu :T.C
DoğumTarihiveYeri : 11.11.1991 / VAN
Telefon :05433651183
E-mail :elon065@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	Arkeoloji	---/---/2019
Lisans	Arkeoloji	29.06.2016

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2014	Van Çavuştepe Kalesi	Küçük Buluntu Çizimi
2015	Van Çavuştepe Kalesi	Küçük Buluntu Çizimi
2016	Van Çavuştepe Kalesi	Küçük Buluntu Çizimi

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

LİSANSÜSTÜ TEZ ORJİNALLİK RAPORU

21/06/2019

Tez Başlığı / Konusu:

“YENİ ASSUR KRALLIĞI'NDA HAREMAĞALARI ”

Yukarıda başlığı/konusu belirlenen tez çalışmamın Kapak sayfası, Giriş, Ana bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan toplam 153 sayfalık kısmına ilişkin, 11/06/2019 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından *TURNİTİN* intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 10 (On) dur.

Uygulanan Filtreler Aşağıda Verilmiştir:

- Kabul ve onay sayfası hariç,
- Teşekkür hariç,
- İçindekiler hariç,
- Simge ve kısaltmalar hariç,
- Gereç ve yöntemler hariç,
- Kaynakça hariç,
- Alıntılar hariç,
- Tezden çıkan yayınlar hariç,
- 7 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 7 words)

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılmasına İlişkin Yönergeyi İnceledim ve bu yönergede belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içemediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

11/06/2019

Muhammed Onur ÖZTÜRK

Adı Soyadı : Muhammed Onur ÖZTÜRK

Öğrenci No :169208017

Anabilim Dalı : Arkeoloji

Programı : Tezli Yüksek Lisans/ Arkeoloji

Statüsü : Y. Lisans Doktora

DANIŞMAN
Dr.Öğr.Üyesi İsmail COŞKUN

21/06/2019

ENSTİTÜ ONAYI
U Y G U N D U R

...../...../201.....
Doç. Dr. Bekir KOÇLAR

Enstitü Müdürü